

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Analýza vývoje migrace v zemích Evropské unie od roku 2006
Analysis of Trends in Migration Flows in European Union Countries (since 2006)

Student: Jan Haas

Vedoucí bakalářské práce: prof. Ing. Jaromír Gottvald, CSc.

Ostrava 2018

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra národohospodářská

Zadání bakalářské práce

Student:

Jan Haas

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6202R027 Národní hospodářství

Téma:

Analýza vývoje migrace v zemích Evropské unie od roku 2006
Analysis of Trends in Migration Flows in European Union Countries
(since 2006)

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretické přístupy k migraci
 3. Změny migrace v zemích Evropské unie a její ekonomické souvislosti
 4. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- ZIMMERMANN, Klaus F. a Thomas BAUER. *The Economics of Migration*. Northampton: Edward Elgar Publishing. 2002. ISBN 1-85898-756-3.
- PALÁT, Milan. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing. 2014. ISBN 978-80-7418-228-0.
- PALÁT, Milan, *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Ostrava: KEY Publishing. 2015. ISBN 978-80-7418-230-3.
- KUBIŠTA, Václav et al. *Mezinárodní obchod a migrace*. Plzeň: Vydavatelství Aleš Čeněk. 2016. ISBN 978-80-7380-655-2 2016.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Jaromír Gottvald, CSc.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 11.05.2018

Ing. Jiří Balcar, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, a to pouze s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Ostravě dne 11.5.2018

Jan Kvas
jméno a příjmení studenta

Poděkování

Děkuji prof. Ing. Jaromírovi Gottvaldovi, CSc. za odborné vedení a poskytování užitečných informací k této bakalářské práci. Dále bych také rád poděkoval celé své rodině za její neustálou podporu.

Jan Haas

Obsah

1 Úvod	4
2 Teoretické přístupy k migraci	5
2.1 Ravensteinovy zákony	8
2.2 „Push-pull“ teorie	10
2.3 Neoklasická teorie migrace	12
2.4 Nová ekonomie pracovní migrace	13
2.5 Teorie duálního pracovního trhu.....	14
2.6 Teorie světového systému	16
2.7 Teorie sítí	17
2.8 Teorie transnacionálního prostoru	18
2.9 Institucionální teorie	18
2.10 Teorie kumulativní příčinnosti.....	19
3 Změny migrace v zemích Evropské unie a její ekonomické souvislosti ..	21
3.1 Vývoj a změny migrace uvnitř Evropské unie	23
3.1.1 Tok a trend polské migrace v EU po 1. květnu 2004.....	26
3.1.2 Analýza vývoje imigrantů podle země původu v pěti zemích EU	30
3.2 Vývoj a změny migrace z třetích zemí do Evropské unie	36
3.3 Současná migrační krize	42
3.4 Imigranti na trhu práce v Evropské unii	44
4 Závěr.....	46
Seznam použité literatury	48
Seznam tabulek	52
Seznam obrázků	53

1 Úvod

Migrace existuje již od zrození lidstva, přičemž se postupem času neustále různě vyvíjela. Problematikou mezinárodní migrace se začali zabývat odborníci v 19. století, kdy také vznikla první z nejstarších teorií migrace, a to Ravensteinovy zákony. V dnešní době se v médiích hovoří zejména o migrační krizi, která vypukla v roce 2015, a tudíž vznikly otázky ohledně ekonomického dopadu této migrační krize.

Je důležité, aby byla migrace neustále zkoumána, neboť migranti svým jednáním ovlivňují jednotlivé ekonomiky států. V ekonomické oblasti díky nim dochází ke změnám na trhu práce, ovlivňují také růst či pokles HDP a v neposlední řadě ovlivňují veřejné výdaje každého státu. V sociální oblasti mohou také například vyvolat etnické konflikty. Kubišta a kol. (2016) uvádí, že minulé migrační vlny velmi ovlivnily hospodářský a politický vývoj určitých regionů, teritorií, ekonomik, popřípadě taky celého světa. V dnešní době je rozšířeným tématem také dopad migrace osob a zejména pracovních sil na některé oblasti života v daných státech. Domnívají se, že většina dat k migraci je pouze odhadovaná, hlavně z důvodu nelegální migrace. Je tudíž nutné, aby byla migrace jakýmsi způsobem řízená a také aby byli možnosti migrace nastaveny takovým způsobem, který přinese co nejlepší pozitivní dopady migrace, jak pro vysílající země, tak i cílové země.

Cílem této práce je zjistit vývoj a změny hlavních migračních toků uvnitř Evropské unie. Pozornost bude také věnována migračním tokům ze třetích zemí do Evropské unie. Nejprve budou vysvětleny jednotlivé teoretické přístupy týkající se migrace. Na úvod třetí kapitoly bude popsán vývoj uvolňování pohybu osob a pracovních sil, který pochopitelně ovlivnil další vývoj migrace. Dále v této kapitole budou nastíněny pozitivní a negativní ekonomické dopady migrace. Poté bude popsána polská migrace, která vypukla po vstupu Polska do Evropské unie a tím se stala jedním z hlavních toků migrace uvnitř EU. Po polské migraci bude následovat hlavní analýza pěti zemí, které přijímají největší počet imigrantů uvnitř EU a bude zkoumáno z jakých vysílajících zemí do těchto pěti zemí imigranti přicházejí. V další podkapitole bude přiblížen vývoj a změny migrace z třetích zemí do Evropské unie. Zjištěné změny migrace budou porovnané s ekonomickými indikátory, zda je migrace nějakým způsobem ovlivnila.

2 Teoretické přístupy k migraci

V této kapitole budou rozebrány jednotlivé teoretické přístupy k mezinárodní migraci, nicméně pro lepší pochopení je nejprve nutné vysvětlit si základní pojmy a různá členění týkající se migrace.

Migrace je chápána jako jakýsi pohyb osob nebo skupiny osob, který může být uskutečněný uvnitř jednoho státu nebo přes hranice státu. Zahrnuje jakýkoliv pohyb osob, aniž by zkoumala, jak dlouho migrace trvá, dále také složení a důvody migrace. Do migrace se řadí i migrace uprchlíků, migrace osob, kteří opouští své domovy z ekonomických důvodů, ale také pohyb osob, který vede ke sloučení rodin (IOM, 2011). Je nutno odlišovat mobilitu od migrace, jelikož jsou tyto dva pojmy velmi často zaměňovány (Palát, 2015). Rolný a Lacina (cit. podle Paláty 2015) říkají, že do mobility patří jakýkoliv typ pohybu osob např. s různou vzdáleností nebo různým účelem. Pojem „migrace“ je spojován spíše se změnou trvalého bydliště, což je největší odlišnost od ostatních pohybu osob.

Uherek et al. (cit. podle Paláty 2015) uvádí, že Andreas Demuth rozčlenil migraci na dobrovolnou a nedobrovolnou. Dobrovolnou migraci podstupují ty osoby, které se ze své vůle rozhodli migrovat, naopak nedobrovolnou migraci podstupují ty osoby, které byly přinucené opustit svůj domov nedobrovolně, a to například z důvodů hladomoru, válek, neexistence náboženské svobody, nedodržování lidských práv nebo existence jakékoliv diskriminace. Dobrovolnou migraci lze členit na čtyři druhy, a to na řetězovou, pracovní, inovační a neimigrační. Řetězovou migraci podstupují osoby s cílem sloučit se s rodinou, k pracovní migraci vede osoby naděje na lepší pracovní místo. V případě inovační migrace jsou důležitým faktorem lepší podmínky pro život, neimigrační migrace je taková migrace, která vzniká např. z důvodu studia, přičemž se osoba nesmí na novém území trvale usadit. Dobrovolná migrace může skrývat i známky přinucení k migraci, nedobrovolná migrace může obsahovat také prvky svobodného rozhodnutí nebo ekonomické důvody, a proto tyto dva typy migrace nelze od sebe jasně oddělit. Migraci lze také rozčlenit podle typu a počtu osob, a to na migraci kolektivní, masovou nebo individuální. Masovou imigraci v Evropě se rozsáhle zabýval Loužek ed. (2016), podle kterého masová imigrace přináší obrovské náklady a naproti tomu jen malé přínosy. Díky velkému počtu osob se také zvýší nezaměstnanost a tím

spojené výdaje na sociální zabezpečení. Jak uvádí Palát (2015), migraci je možné rozdělit i podle času, a to na migraci krátkodobou neboli do 1 roku a migraci dlouhodobou s dobou trvání déle než jeden rok. Dále existuje i migrace přechodná a kyvadlová. Kyvadlová migrace se vyznačuje opětovným přesunem migranta na nové území a po nějakém čase zase zpět na své původní území, přičemž se tento přesun pravidelně opakuje. Přechodnou migraci se rozumí taková migrace, která je na novém území pouze dočasná a po určité době migrant směřuje do jiné země.

Henig (2007) rozčlenil migraci na základě tří kritérií, první je kritérium lokalizace, druhé kritérium časovosti a poslední kritérium příčiny. První kritérium lokalizace se dále člení na interní a mezinárodní migraci. Interní migrace je chápána v rámci jednoho státu. Mezinárodní migraci se označuje migrace, která se uskutečňuje mezi státy jednoho kontinentu nebo popřípadě mezi jednotlivými kontinenty. Jednou z podkategorií migrace v rámci jednoho kontinentu je např. migrace regionální, příkladem může být migrace v regionu východní Evropy. Regionální migrace se může objevovat také v migraci interní. Druhé kritérium časovosti lze rozdělit na migraci, která vede ke stálé změně trvalého pobytu a na migraci časově omezenou. Kritérium příčiny zastřešuje migraci dobrovolnou a nedobrovolnou, tyto dva druhy migrace již byly vysvětleny výše. Pro doplnění, u nedobrovolné migrace je možné další členění na vynucenou a vnucenou migraci. Vynucenou migraci vyvolávají tragédie v oblasti přírody jako jsou záplavy, sesun půdy nebo obrovská sucha. Jádrem vnucené migrace je moc osob, díky níž mohou donutit jiné osoby k emigraci, s touto formou migrace je možné se nejčastěji setkat v období válek a dalších událostí, u kterých vzniká obrovské vyhnanství osob (Henig, 2007).

Další členění migrace je na migraci legální a nelegální. Osoby, které se řídí danými zákony a zároveň vyhovují veškerým podmínkám země, ve které se usadily, jsou označovány jako legální migranti. Pochopitelně pak nelegální migrace je představována takovými migranty, kteří nevyhovují některé z podmínek země, do které vstoupily. Nelegálním migrantem je osoba, která buď do země již nelegálně vstoupila, například na základě falešných dokladů, anebo se stala nelegální až v průběhu svého pobytu na novém území, například díky skončení platnosti víza nebo kvůli zamítnutí prodloužení povolení k pobytu. Velkou roli v oblasti ilegální imigrace hraje fakt, jak moc komplikovaně je nastaven režim řídící imigraci, jelikož migranti, kteří nemají dostatek financí, budou upřednostňovat právě zmíněnou

ilegální migraci. Ovšem v některých případech jsou imigranti nevinní, takovým případem může být nesprávná důvěra migranta ve špatných lidech, kteří předstírají, že veškeré nutné dokumenty pro něj vyřídili. Jako druhý příklad lze uvést situaci, kdy se migrant ocitne jako oběť obchodu s lidmi a veškeré jejich dokumenty jsou zkonfiskované. Bohužel naivita migrantů není omluvou a jsou považovány za platné nelegální migranty. Počty ilegálních migrantů je možné pouze jen odhadovat, jelikož těžko lze zachytit skutečné statistiky takových imigrantů, ale jistě tyto migranti způsobují určité důsledky v oblasti bezpečnosti a politické a ekonomické oblasti (Palát, 2015).

Podle IOM (2011) se za migranta považuje kterákoliv osoba, u které došlo k pohybu uvnitř státu nebo přes hranice státu, přičemž se nezkoumá právní postavení osoby, dobrovolnost pohybu, důvody nebo délka pobytu. Rabušic a Burjanek (2003) rozdělili migranty do sedmi skupin, a to na ilegální migranty, uprchlíky, navrátilce, vysoce kvalifikované migranty, žadatele o azyl, rodinné příslušníky a dočasné pracovní migranty. Ilegální imigranti jsou osoby, které na novém území pobývají bez nutných dokladů, viz výše. Podle IOM (2011) se za uprchlíka považuje osoba, která se kvůli svému náboženskému vyznání, národnosti, rasy nebo politickému názoru obává z pronásledování. Uprchlíkem může být také osoba, jejíž život, bezpečnost nebo svoboda je ohrožena různými konflikty uvnitř jejich země. Rabušic a Burjanek (2003) uvádějí, že navrátilcem je osoba, která se po uplynutí určitého časového období, vrací zpět do své rodné země. Vysoce kvalifikovaným migrantem se rozumí migrant, který žije v přijímací zemi kvůli práci a uplatnění své kvalifikace, v této souvislosti je vhodné zmínit termín „brain drain“, který značí tzv. únik mozku. Za únik mozku jsou označovány kvalifikované osoby, které ve své rodné zemi nemohou nalézt dostatečné uplatnění a takové pracovní podmínky, jako v jiných zemích. Z tohoto důvodu dochází u těchto osob k migraci a jejich původní země ztrácí vysoce vzdělané osoby. Žadateli o azyl jsou migranti, kteří se z důvodu nebezpečí ve své zemi přesouvají na nové území a podstupují tzv. azylové řízení. Pokud splňují veškeré předpoklady podle Ženevské úmluvy, získávají status azylanta a je jim poskytnut azyl. Rodinným příslušníkem je pak osoba migrující za některými ze svých členů rodiny, kteří žijí v jiné zemi. Poslední skupina dočasných pracovních migrantů označuje migranty, kteří v cílové zemi žijí jen po dobu svého zaměstnání a po jeho ukončení se přesouvají zpátky do své původní země (Rabušic a Burjanek, 2003).

Motivační impuls na základě, kterého osoby uskutečňují migraci, může být finanční nebo nefinanční. V případě finančního impulsu, migranti zjišťují náklady, které by vznikly z důvodu migrace a výnosy, které by plynuly v nové zemi. V případě, že výnosy budou vyšší než náklady, pak tento fakt motivuje osobu k migraci. Čím vyšší jsou mzdy v nové zemi oproti rodné zemi, tím vyšší motivace bude potenciální migrant dosahovat. Je nutnosti, aby migranti brali v potaz větší náklady na bydlení v nové zemi, úroveň daňového zatížení a také nastavení sociálního systému v cílové zemi. Do nefinančního impulsu se řadí výhodnější podmínky pro kvalitní život včetně příležitosti využívat lépe rozvinuté zdravotnictví, důchodový systém a školská zařízení. Dalšími příklady nefinančního impulsu může být skutečnost, že v cílové zemi již žije určitá skupina migrantů a celková tolerance společnosti k těmto skupinám (Palát, 2014).

V neposlední řadě je nutné si vymezit ještě tři pojmy, a to emigrace, imigrace a remittance. Emigraci lze vyjádřit jako opuštění jednoho území s cílem usadit se na území jiném. Imigrace je postup, ve kterém se osoby usazují na novém území (IOM, 2011). Remittance jsou finanční prostředky, které migranti získají na novém území, přičemž následně dochází k převodu těchto prostředků zpět na původní území migranta (IOM, 2011).

2.1 Ravensteinovy zákony

Podle Paláty (2014) nejstarší odborné práce, které se zabývali mezinárodní migraci spadají do období kolem roku 1885. Nejznámějším odborníkem v této oblasti byl britský geograf Ernst Georg Ravenstein, který původně pocházel z Německa. Svým výzkumem ovlivnil budoucí studie, neboť přišel se sedmi zákony migrace. Podle Ravensteina (cit. podle Paláty 2014) tyto zákony říkají, že jakýkoliv migrační tok vyvolá zpětnou migraci, migranti se většinou nepřesouvají na velkou vzdálenost, v případě, že se migranti přesouvají daleko, pak mají za cíl usídlit se ve velkých městech. Zákony také uvádějí, že spíše migrují lidé, kteří žijí na venkově než ve městě. Dále většinou migrují mladí dospělí lidé, největší část migrantů tvoří dospělí jedinci a velká města dosahují růstu zejména díky migraci než kvůli přirozenému přírůstku.

Podle Paláty (2014) je pravda, že migrační tok vyvolá zpětnou migraci, jelikož čistá migrace je součástí hrubé migrace mezi dvěma území, popřípadě zeměmi.

Zákony týkající se vzdálenosti je také možné brát za platné. Anglický geograf Ravenstein objevil inverzní vztah mezi rozsahem migrace a tím, jak daleko migranti migrují. Pojem „distance decay“ formuluje fakt, že vzájemné působení mezi osobami je vázané na vzdálenost migrace a čím je tato vzdálenost větší, tím pak vazby mezi jednotlivými subjekty klesají. Tento fakt by v praxi znamenal, že by nikdo migraci nepodstupoval, proto tato teorie přinesla další vysvětlení, které spočívá v rozložení migrace na velkou vzdálenost na jednotlivé menší úseky. V současné době velká část migrantů migruje na menší vzdálenosti, nicméně menší vzdálenost je v dnešní době rozdílná, než třeba před 100 lety, díky velkému počtu pokroků v dopravě.

Jak uvádí Palát (2014), také zákon říkájící, že více migrují lidé z venkova oproti lidem z měst, lze přirovnat v dnešní době na obyvatelstvo migrující z rozvojových zemí do rozvinutějších oblastí, i když ne vždy je toto pravda. Následující zákon uvádí, že více dochází k migraci u mladých osob, jelikož mají méně nebo žádné závazky, zatímco pro rodiny s dětmi podstoupit migraci, není jednoduché. Jak bylo zmíněno výše, poslední zákon uvádí zvýšení počtu osob v městských oblastech díky migraci, nikoliv v důsledku přirozeného nárůstu obyvatelstva. Jednotlivé zákony jsou převážně platné i dnes (Toušek, Kunc, Vystoupil a kol., 2008).

Koncem 20. století probíhaly studie ohledně migrace žen včetně jejich účasti na trhu práce v nové zemi. Zimmermann a Bauer (2002) uvádějí, že byly definovány 3 hlavní faktory, podle kterých se ženy rozhodují k migraci, a to jaká je schopnost přenosu svých dovedností z původní země, rodinné okolnosti a kulturní faktory. Dospělí rodinní příbuzní žijící v jedné domácnosti s ženou a malými dětmi mají pozitivní vliv na to, aby žena v nové zemi pracovala. Dálo by se očekávat, že dospělí jedinci v jedné domácnosti zvyšují výdaje, v důsledku čehož je žena nucena jít pracovat, a tím zvýšit příjmy v domácnosti. Opak je však pravdou, jelikož tato skutečnost není impulsem k tomu, aby žena pracovala. Impulsem je poskytování denní péče o děti samotnými rodinnými příbuznými, v důsledku čehož může žena vstoupit na trh práce. Jistou roli také hrají pracovní zkušenosti z vysílající země a to, zda vůbec žena někdy pracovala. Pokud žena před migrací pracovala na plný úvazek, má o 28 procent větší pravděpodobnost, že bude opět pracovat.

Některé další studie se zabývaly migrací před a po uzavření manželství. Zimmermann a Bauer (2002) uvádějí, že ženy migrující společně s manželem kvůli jeho ekonomickým příležitostem budou mít zřejmě menší možnosti uplatnit své

dovednosti na novém trhu práce než ženy, které migrují samostatně. U žen migrujících před manželstvím se dá také očekávat vyšší mzda díky svým větším schopnostem uplatnit své dovednosti. Z výše uvedeného lze předpokládat menší účast na trhu práce u žen, které migrovali po uzavření manželství. Výsledkem studií bylo zjištění, že k menší účasti na trhu práce u žen migrujících v době trvání manželství dochází pouze u japonských, filipínských a čínských žen.

2.2 „Push-pull“ teorie

Jak uvádí Uherek et al. (cit. podle Paláty 2014), prvním, kdo přišel s touto teorií byl Bogue, následně byla teorie rozvinutá Leem a Jansenem v druhé polovině 20. století. Zmínění autoři „Push-pull“ teorie rozčlenili faktory migrace na dvě kategorie. První kategorii jsou tzv. „push faktory“, neboli faktory tlaku, které nutí migranta opustit svůj domov. Druhou kategorií jsou tzv. „pull faktory“, tedy faktory tahu, které vedou migranta k usazení se na novém území.

Jak uvádí Lee (cit. podle Paláty 2014) mezi faktory tlaku, které nutí osoby opustit své území, lze řadit nízkou úroveň zdravotnictví, málo pracovních míst, znečišťování prostředí, politické nepokoje, válčení, nedostatek potravin, neexistence svobody vyznávání náboženství, nadměrné sucho a hrozbu smrti. Do faktorů tlaku patří také vysoká míra nezaměstnanosti nebo velmi nízké mzdy. V případě, že existují některé tyto faktory, neznáme to, že automatický dojde k migraci. Aby k migraci došlo, je nutné, aby existovaly také faktory tahu, mezi které lze řadit více pracovních míst, lepší úroveň zdravotnictví a životního prostředí, bezpečnost, svobodu vyznávání náboženství a politickou stabilitu. Hlavní skupinu „push“ a „pull faktorů“, lze rozčlenit do třech podskupin, a to do podskupiny kulturní, ekonomické a skupiny zabývající se úrovní životního prostředí neboli environmentální skupiny. V otázce migranta, jestli uskutečnit migraci či nikoliv, nerozhodují pouze „push“ a „pull faktory“, ale i bariéry migrace. Bariérou může být např. jazyková neznalost, vízová povinnost, náklady spojené s migrací, izolace od rodiny a také fakt, jak moc daleko se nové území nachází.

Podle Paláty (2014) u největší části osob dochází k migraci z výše zmíněných ekonomických důvodů, v menším množství případů vzniká migrace na základě kulturních a environmentálních důvodů. Co se týče historie, tak v Evropě ve 20. století hlavní příčinou migrace byly právě politické důvody, přičemž došlo

k velkému počtu nucené migrace. K této nucené migraci docházelo hlavně kvůli pronásledování uprchlíků z obou světových válek, komunismu, rozpadu sovětského bloku a v neposlední řadě kvůli vzrůstajícímu nacionalismu na Balkáně a v dalších postkomunistických zemích.

V některých případech můžou politické důvody vystupovat jako faktory tahu, a to v zemích s demokratickými režimy. Politický faktor tahu ve střední a východní Evropě kolem roku 1990 zanikl, kdy došlo k pádu komunismu a následně ke zvolení demokratických vlád. V západní Evropě docházelo k růstu migrantů hlavně z ekonomických důvodů, nikoliv z politických. Samozřejmě u lidí dochází také k migraci, protože se chtějí přestěhovat z vnitrozemí k mořským oblastem nebo z chladnějších oblastí do teplejších oblastí (Palát, 2014). Podle Heniga (2007) měla tato teorie ve své době pravdu, ale v současnosti není tento model až tak pravdivý. Je možné tuto teorii doplnit současnými důvody migrace, ale ty neřeší hlavní podstatu modelu ohraničeného na vztahu příčiny a následku. Níže v Tab. 2.2.1 lze vidět ostatní přístupy, které mají odlišné výzkumné cíle a jiné zájmy.

Tab. 2.2.1 Teoretické důvody vzniku mezinárodní migrace

Teoretický přístup	Stupeň analýzy	Vysvětlení migrace
neoklasická ekonomie – makroekonomický přístup	země	vznik z důvodu rozdílných mezd mezi jednotlivými zeměmi
neoklasická ekonomie – mikroekonomický přístup	jednotlivec	uskutečnění díky výpočtu nákladů a přínosů plynoucích z migrace
nová ekonomie pracovní migrace	domácnost	migrant jakožto jednotlivec je ovlivňován domácností jako kolektivním aktérem v ekonomickém přežití
duální trh práce	strukturální (vnitřní)	strukturální poptávka ve vyspělých zemích
teorie světového systému	strukturální (mezinárodní)	tržní a kulturní pronikání z jádra na periferii

Zdroj: Palát (2014)

2.3 Neoklasická teorie migrace

Jak uvádí Masse et al. (cit. podle Paláty 2014), neoklasická teorie migrace dosáhla svého úspěchu v 60. letech 20. století. Migrace vzniká kvůli špatnému rozdělení práce a kapitálu, a to buď v rámci celé země nebo na úrovni jednotlivce, což lze také vyjádřit termínem makroekonomický přístup (celá země) a mikroekonomický přístup (jednotlivec). Podle makroekonomického přístupu, migrace vzniká díky diferenci ve mzdách a možnostech mezi jednotlivými státy. Velký počet zemí, u kterých dochází k hospodářskému růstu, se potýká s velmi malým množstvím kvalifikované pracovní síly. Práce pak začíná být pro kapitál nedostatečná, a tudíž dochází k intenzivnější nutnosti růstu mezd. Jinak je tomu v zemích s nadbytkem pracovní síly a nízkou úrovní mezd. Zaměstnanci s racionálním chováním se snaží dosáhnout, co nejvyšších mezd. Pokud by docházelo k migraci právě do zemí, ve kterých je mále množství kvalifikované pracovní síly a vysoká úroveň mzdy, pak by docházelo ke snížení rozdílů v úrovni mezd. V případě, že by došlo k naprostému vyrovnání mezd v jednotlivých státech, pak by přestalo docházet k migraci, nicméně toto vysvětlení se stahuje pouze na jednu z oblastí migrace, což představuje velmi zkreslené řešení pro celkovou migraci.

Podle Masseye et al. (cit. podle Paláty 2014) v rámci mikroekonomického neoklasického přístupu je důležité, aby se osoby uvažující o migraci chovali racionálně a zvažili veškeré náklady a přínosy, které by z jejich potenciální migrace plynuly. I v tomto mikroekonomickém přístupu vzniká migrace kvůli rozdílnosti na trhu práce v jednotlivých státech. Podle Paláty (2014) předpokládané náklady spojené s migrací lze považovat za investice do lidského kapitálu. Při začátku migrace jsou náklady vyšší, aby bylo možné dosáhnout přínosů, nicméně ty se objevují až v delším časovém intervalu. Osoba se rozhodne migrovat za podmínky, že současná hodnota předpokládaných budoucích přínosů je vyšší než hodnota předpokládaných nákladů. Do nákladů je nutné započíst nejen finanční náklady, ale také i psychické náklady.

Podle Paláty (2014) vzorec pro výpočet současné hodnoty budoucích příjmů z migrace vypadá takto:

$$PV_B = \sum_{t=1}^n \frac{U_t}{(1+r)^t} - C$$

PV_B = současná hodnota,

U_t = čistý užitek zvýšený migrací a změnou práce,

n = očekávaný počet let strávených v zahraničí vykonáváním práce,

t = čas (roky),

r = diskontní míra,

C = náklady spojené s přesunem do zahraničí.

Ze vzorce jasně vyplývá, že čím nižší byl příjem z práce na původním území a čím vyšší bude příjem z nového zaměstnání, tím bude i větší současná hodnota. Důležitým faktorem je délka, jakou migrant stráví na novém území. Čím déle migrant pobývá na novém území, tím vyšší bude přínos. Faktem také ovšem je, že čím jsou náklady spojené s migrací větší, tím je pak souhrnný přínos menší. Podle tohoto vzorce je možné prohlásit, které okruhy osob budou uskutečňovat migraci, a které ne (Palát, 2014).

Jak uvádí Palát (2014), neoklasická teorie migrace je dosti podobná teorií „push-pull“. Nízká úroveň mzdy na svém rodném území motivuje osoby k migraci a účinkuje jako „push faktor.“ Příkladem „pull faktoru“ je například poptávka po práci. Podle Masseye et al. (cit. podle Paláty 2014) z této neoklasické teorie vyplývá, že by lidé migrovali ze států s nízkými mzdami do států, kde jsou mzdy vyšší a po vyrovnání difference by migrace pominula. Nijak však nevyjasní zvětšující se nebo zmenšující se migrační toky v rámci chudých nebo bohatých států. Ani růst či pokles rozdílů nerovnosti ve výši mezd mezi zeměmi nutně neznamená, že dojde ke snížení nebo zvýšení migrace. Z výše uvedených důvodů se tato teorie bohužel zabývá pouze jedním ekonomickým důvodem migrace a také nijak neřeší segmentaci trhu práce, přičemž schopnost mezi těmito segmenty přecházet je velmi mála.

2.4 Nová ekonomie pracovní migrace

Podle Starka (cit. podle Paláty 2014) tato teorie říká, že migrace vzniká u skupin lidí, a nikoliv u jednotlivců, a to nejen kvůli vidiny většího příjmů, ale zejména s cílem předejít různým rizikům. Podle Paláty (2014) od neoklasické teorie migrace

se nová ekonomie pracovní migrace liší v tom, že migrace je uskutečněná na základě rozhodnutí celé rodiny nebo domácnosti. Ke vzniku migrace dochází díky pochybnostem, nebezpečí a bídě.

Rodiny, které nemají dostatek příjmů na renovaci a nemají možnost si finanční prostředky půjčit z důvodu, že žijí v zemi s kapitalistickým režimem a se špatně fungujícími úvěrovými trhy, jsou nucením jednoho ze svých členů rodiny vyslat pracovat do zahraničí a ten jím následně zasílá peníze. Tím se zvýší celkové příjmy rodiny a dochází ke snížení rizika, jelikož tím mají rozdělený zdroj finančních prostředků. Představitelé nové ekonomii pracovní migrace považují za hlavní důvod migrace fakt, že lidé kolem sebe vidí rozdíly v životní úrovni jednotlivých rodin, a jak se v daných rodinách životní úroveň zvýšila po absolvování migrace jednoho nebo více členů do zahraničí. Na základě tohoto pak také vysílají rodinné příbuzné do zahraničí s cílem zvýšit své rodinné příjmy (Palát, 2014).

Podle Paláty (2014) tato teorie oproti neoklasické teorie migrace má lepší schopnost vysvětlit migraci a lépe popsat základní princip některých migračních toků, jako je například migrace z malých venkovských oblastí do velkých rozvinutých měst. Už před několika desítkami let byla tato teorie používána na přítomné trendy mezinárodní migrace. V rámci klasifikace této teorie je nutné zdůraznit, že nová ekonomie pracovní migrace se hlouběji zabývá důvody a vším, co s migrací souvisí v zemi odkud osoby migrují. Ovšem okolnostmi v přijímacích zemích, jako je např. poptávka na trhu práce, se už tak do podrobná nezajímá. Tyto okolnosti začali být více rozebírány až v dalších následujících teoriích.

2.5 Teorie duálního pracovního trhu

Tato teorie je oproti nové ekonomii pracovní migrace zainteresovaná na stranu poptávky migrace v přijímacích zemích a přijímání zaměstnanců z chudých zemí. Hlavním činitelem pro migraci této teorie jsou strukturální podmínky v cílové zemi. Důvodem migrace není rozdílnost mezd, jak tomu bylo v neoklasickém modelu, ale strukturální nedokonalost zaměstnanců v některých odvětvích v cílových zemích. Tato teorie uvádí, že osoby ve vyspělých zemích se potýkají u nízkých pracovních pozic na trhu práce s motivačními potížemi, jelikož taková pracovní místa mývalí společenský status na velmi nízké úrovni a pracovníci nemají skoro žádnou možnost postoupit na vyšší pozici. Volná pracovní místa s nízkým

společenským statutem zvyšují zájem právě u migrantů, jelikož u nich zpravidla nedochází k motivačním potížím, a proto je migrace v rozvinutých zemích více než často iniciována ze strany poptávky, tedy zaměstnavatelů, jak uvádí Massey et al. (cit. podle Paláty 2014).

Jak uvádí Palát (2014), v některých pracovních sektorech cílové země může docházet k chybějícím pracovníkům díky masivnímu hospodářskému růstu, ale podle teorie duálního pracovního trhu jde hlavně o jakousi módu soudobého společenství, přičemž Henig (2007, s. 36) uvádí: „Populace v cílových zemích migrace je již přeorientována na postindustriální mód produkce a tím vzniká nedostatek kvalifikovaných pracovníků v řadě servisních profesí. To vede k navýšení poptávky směrem za hranice států.“ Podle Paláty (2014) daná teorie dosáhla také dalších přínosů v otázce vyšší míry nezaměstnanosti v přijímacím státě a současně velké poptávce po migrantech v oblasti práce. Pro původní obyvatelstvo se určitá část trhu práce stává nudná nebo jsou dostatečně vzdělání na to, aby nedělali práci, která je určená pro méně vzdělané. A právě z tohoto důvodu, pak může dlouhodobě probíhat poptávka po pracovnících, které mohou vyhovět zahraniční migranti. Migranti ze zahraničí se nezabývají tím, jestli daná práce odpovídá nízké pozici nebo vysoké pozici, neboť pořád mají o mnoho větší mzdu a společenský status než ve své rodné zemi. Navíc tuto situaci berou pouze za dočasnou, jelikož se domnívají, že v budoucnosti přestoupí do vyššího společenského prestižního pracovního sektoru.

Zimmermann a Bauer (2002) se zabývali působením imigrantů na mzdy v souvislosti s duálním trhem práce. Pokud všichni zaměstnanci poskytují stejnou produktivitu práce, pak rozdíly ve mzdách mezi imigranty a rodnými pracovníky budou krátkodobé. Pokud u imigrantů dochází k menší produktivitě práce, zejména díky menší možnosti uplatnit své dovednosti z rodné země, pak může docházet k rozdílu ve mzdách imigrantů a rodných pracovníků, které odrážejí rozdílnou kvalitu práce. Borjas, Freeman a Katz (cit. podle Hazariho a Sgra 2001) říkají, že velkou část cizinců v dané zemi tvoří vysokoškoláci, kteří zvyšují nabídku méně kvalifikované pracovní síly a tím dochází k poklesu mezd. Zimmermann a Bauer (2002) zjistili, že pokud by firma vyměnila veškeré rodné pracovníky za pracovní sílu imigrantů, pak by byl celkový zisk firmy rozdílem mezi ziskem při využívání pouze imigrantů a nákladů spojené s výměnou rodných pracovníků za imigranty. Fehr a Kirchsteiger (cit. podle Zimmermanna a Bauera 2002) prohlašují, že pokud

maximální zisk firmy při zaměstnávání pouze rodných pracovníků bude větší než při zaměstnávání imigrantů, pak budou jednotlivé firmy vždy preferovat dvoustupňový mzdový systém než systém, ve kterém jsou zaměstnaní také cizinci se stejnou mzdou, jako rodní pracovníci. Pokud je ve firmě zaměstnáváno více imigrantů, tento fakt může vést ke zvýšení mzdy rodných pracovníků, což pro samotnou firmu není příliš optimální.

Podle Zimmermanna a Bauera (2002) mezi lety 1970–1990 probíhali mnohé studie, zejména v Americe, přičemž dospěli k závěru, že při zvýšení přistěhovalců o 10 % vzhledem k počtu obyvatel v dané době, se příjmy rodných zaměstnanců změní v rozmezí -0,3 až +0,5 %. Například kolem roku 1980 přišlo do Miami okolo 100 000 kubánských imigrantů, ovšem podle studií tato událost nijak nezasáhla úroveň mezd a míru nezaměstnanosti méně vzdělané pracovní síly. Studie probíhali také v Evropě, a to v Německu a Rakousku. V Německu opět dospěli k názoru, že přistěhovalci nijak neovlivňují mzdu ani míru nezaměstnanosti, v Rakousku zvýšení imigrantů vedlo k pozitivnímu posunu nízkokvalifikované pracovní síly na lepší pracovní pozice.

2.6 Teorie světového systému

Tato teorie zkoumá důvody vzniku migrace podle obměny minulostní organizace tržních vztahů uvnitř světového systému. Podle teorie světového systému akumulace kapitálu a formulování kapitalistické spolupráce do okrajové společnosti, produkuje mobilní obyvatelstvo, které je přichystané migrovat do zahraničí. Migrace má spojitost s nově se zjišťujícími nerovnostmi mezi vyspělými zeměmi a okrajovými chudými zeměmi. Při rozšiřování kapitalistických vztahů do okrajových oblastí dochází k změnám ve struktuře a u určité skupiny dřívějších zemědělců nastává změna, neboť se stávají levnou pracovní silou ve vyspělých oblastech. Rodiny z chudých oblastí kvůli změnám nemají již svou samostatnost a její členové migrují do bohatších oblastí s cílem zvýšit své příjmy (Palát, 2014).

Podle této teorie je velká pravděpodobnost, že dochází k migraci mezi minulými koloniemi a zeměmi vykořisťující tyto kolonie, kvůli stejné jazykové a kulturní zvyklosti (Palát, 2014). Podle Masseye et al. (cit. podle Paláty 2014) migrace za práci je jakousi částí celého světového trhu, která se neustále rozvíjí

kvůli globalizaci. Tím se myslí např. zlepšení dopravy, rozvoj obchodu a zlepšení komunikace.

Podle Paláty (2014) mezinárodní migrace se nesmí brát pouze jako jakási situace, která jednou vznikla z nějakého důvodu, ale je třeba ji brát jako proces, který když začal, tak bude neustále dělat pokroky vpřed a tím nikdy migrace neskončí. Níže v tabulce 2.6.1 jsou vypsané jednotlivé teorie, které se snaží ujasnit důvody, proč mezinárodní migrace neustále přetrvává.

Tab. 2.6.1 Teorie snažící se ujasnit, proč mezinárodní migrace neustále přetrvává

Teoretický přístup	Zaměření
Teorie sítí	Sociální sítě spojující bývalé, soudobé a budoucí migranty v cílových a původních oblastech
Institucionální teorie	Postavení vznikajících institucí kvůli migraci a svým jednáním mají tyto instituce velký vliv na migraci
Teorie transnacionálního prostoru	Pointa změn uvnitř procesů globalizace a informační společnosti pro zachování, zdokonalování a přeměny mezinárodní migrace
Teorie kumulativní přičinnosti	Migrace jako důsledek obměn, které se krok za krokem zvyšují a vytvářejí základ pro další růst migrace

Zdroj: Palát (2014)

2.7 Teorie sítí

Jak uvádí Palát (2014), další jedná z teorií byla vynalezená ve Velké Británii na škole v Manchesteru, a to teorie sítí. Původně tato teorie byla vynalezená za účelem zkoumání migrace z venkova do různých městských oblastí v Africe, nicméně později byla využívána i pro zkoumání migrace v rozvinutých zemích USA či Evropy. V dnešní době lze na tuto teorii pohlížet různými úhly pohledu, jelikož se rozvíjela různými směry. Podle Granovettera (cit. podle Paláty 2014) lze zde zahrnout například pojetí sociálního kapitálu. V této teorii jsou pro osoby, které se rozhodují k migraci, velmi důležitým faktem společenské vazby, mezi něž patří například vazby v rámci rodiny, kamarádů a kolegů z bývalé práce. Krok za krokem dochází ke vzniku tzv. migračních sítí, které spojují budoucí migranty s těmi, kteří již migraci uskutečnili. Tito lidé, kteří již emigrovali, si zvykli na jiné podmínky

v cílové zemi, než na které jsou zvyklí, a tak mohou tyto zkušenosti předávat dalším svým členům rodiny a příbuzným ze své rodné země. Díky těmto sítím dochází k obrovskému snížení rizika, které plyne z migrace. Sociální vazby umožňují zasílat nejnovější zprávy z nové země své rodině a poskytnout zázemí čerstvým migrantům v nové cílové zemi, jak uvádí Massey at al. (cit. podle Paláty 2014).

V porovnání s výše uvedenými teoriemi lze konstatovat, že teorie sítí dokáže ujasnit důvod, proč migrace přetrvává po jistou dobu, nebo proč dochází k jejímu růstu. Sítě zaprvé vznikají díky migraci a zadruhé migraci zvyšují. Sítě jednoznačně napomáhají potenciálním migrantům, aby migraci podstoupili, jelikož díky nim mají migranti lepší možnost najít si novou práci, domov a vyřídit veškeré právní záležitosti týkající se usazení v nové zemi. V neposlední řadě je důležitým faktorem také to, že v nové zemi žijí stejné komunity díky čemuž migrant netrpí pocity osamění a dalších různých pocitů, které obvykle za normálních okolností u migrace nastávají (Palát, 2014).

2.8 Teorie transnacionálního prostoru

Podle Paláty (2014) v dnešní době je možné k teorii sítí dodat teorii transnacionálního prostoru. O tomto prostoru lze hovořit v kontextu s průběhem globalizace a informační společnosti, kdy výrazné zlepšení technologií umožňující přenos komunikace a informací vedlo k prohloubení vazeb v teorii sítí a také k vybudování nových vazeb, například díky internetu. Cesta migranta z původní země do cílové země se stala rychlejší a levnější kvůli zdokonalení dopravy. Migrant také může dostávat průběžně informace o své původní zemi a být neustále v kontaktu se svými příbuznými a přáteli právě díky internetu a levné dopravě. Díky výše uvedenému vznikají nové skupiny tzv. transnacionálních migrantů, které mají pevné sociální vazby v několika zemích a v těchto zemích střídavě žijí. Globalizace je jednoznačně dalším činitelem, který vede k opakujícím se migračním tokům a ke změně těchto toků.

2.9 Institucionální teorie

Institucionální teorii nelze řadit k typickým migračním teoriím, neboť zkoumá vliv migrace na institucionální procesy. Zabývá se formálními i neformálními institucemi, které v průběhu migrace vznikají. Podle toho, jak dochází ke vzniku a

fungování jednotlivých institucí, dochází k institucionalizaci migrace. Jako příklad lze uvést situaci, kdy vzniká nelegální imigrace, proti ní se pak jednotlivé vlády brání vytvořením nové formální instituce nebo jakousi změnou v již existujících institucích. Důležité jsou také neformální instituce, kde pak lze zařadit legální i nelegální činnosti, přičemž mezi nelegální patří například padělky dokumentů, práce migrantů bez zvláštního povolení k práci a nelegální přechod přes hranice. Na nelegální činnost posléze musí zareagovat formální instituce (Palát, 2014).

2.10 Teorie kumulativní příčinnosti

Teorie kumulativní příčinnosti spočívá v tom, že jistý děj způsobí určité obměny v prostředí, díky kterým dojde k udržení nebo zesílení děje, který obměny způsobil (Baršová a Barša, 2005). Samotná migrace způsobuje jakékoliv změny, které se hromadí a jsou tak základem pro následující zvyšování migrace. Zde patří budování sociálních sítí migrujících osob a institucionální prostředí, které se zrodilo díky migraci. Do této problematiky lze řadit také duální trh práce, jelikož u některých pozic, které často obsazují imigranti, může docházet k poklesu společenské prestiže a následně se tyto pozice pak stávají pro domácí zaměstnance nezajímavými a nemají o ně zájem, i v případě, že se dané území potýká s vysokou nezaměstnaností, jak uvádí Massey et al. (cit. podle Paláty 2014). Pro rekapitulaci lze říci, že migrace v této teorii je chápána jako dopad nejrůznějších změn, které vyvolala samotná migrace (Palát, 2014).

Výše jsou vysvětleny veškeré teorie, které se snaží vysvětlit vznik a přetrvání mezinárodní migrace. Každá z teorií má své zaměření a vysvětlení migrace, ale ani jedna z těchto teorií není schopná migraci popsat v celém jejím významu. Je zapotřebí spojit veškeré teorie a hledat mezi nimi různá spojení a podrobovat je zkoumání (Palát, 2014). Podle Rabušice a Burjanka (2003) je zcela normální, že doposud na světě nevznikla žádná jednotná a přesná teorie migrace, jelikož migrace je složitá záležitost, ve které dochází k promíchávání různých prvků. Rabušic a Burjanek (2003) říkají, že migrace zahrnuje čtyři hlavní aspekty a ke každému tomuto aspektu přistupují jednotlivé teorie jinak, každá z teorií má svůj hlavní aspekt migrace. Prvním aspektem jsou záležitosti, které napomáhají k opuštění určitého území. Dalším aspektem jsou příležitosti, které jsou pro

migranta zajímavé a díky nim se přesune na dané území. Třetím aspektem jsou jakékoliv motivace, vize a inspirace, které působí na první a druhý aspekt. Podlešním aspektem jsou společenské a ekonomické konstrukce, které vytvářejí a propojují území odchodů a příchodů. Podle názoru Paláty (2014) je nutné při zkoumání migrace zapojit také jiné vědní obory a zároveň využívat objevy z již existujících teorií. Další zkoumání migrace může snižovat problémy, se kterými se migrace potýká jako je např. rasová diskriminace, nárůst kriminality nebo utlačování imigrantů na trhu práce.

3 Změny migrace v zemích Evropské unie a její ekonomické souvislosti

Na začátek této kapitoly je nutné, přiblížit si vývoj odstraňování překážek volného pohybu osob a pracovníků. Jak uvádí Urban (2010), stanovení, nejdříve principu volného pohybu pracovníku a následně všech osob, bylo v rámci vnitřního trhu považováno za úplný revoluční požadavek. Do roku 1968 bylo nutné překračovat hranice s platným cestovním pasem a vízem, které bylo ve většině případů zpoplatněno. Na hranicích se prováděly kontroly osob a zavazadel. Po odbourání těchto nedostatků neboli překážek, se mělo zlepšit hledání nových, a hlavně výhodnějších životních a pracovních podmínek. Dále se také měl zlepšit trh práce v zemích, které měli nedostatek pracovní síly, a naopak také v zemích s přebytkem pracovní síly.

Nejdříve podle Římské smlouvy docházelo k odstraňování výše zmíněných překážek jen u ekonomicky činných osob, konkrétně u zaměstnanců a u osob samostatně výdělečně činných. Jednotný evropský akt v roce 1987 rozšířil tuto svobodu také na studenty, osoby ve starobním důchodu a na osoby hospodařící z nezávislých příjmů. Následně Maastrichtská smlouva ukotvila občanství Unie, na základě kterého, se každý občan Unie, má právo, jakkoliv pohybovat a pobývat na území jiných členských států. Na začátek bylo nutné odbourat diskriminace pracovníků podle jejich státní příslušnosti. Na základě Amsterodamské smlouvy se musela odstranit také diskriminace z pohledu pohlaví, víry, etniky či světového názoru (Urban, 2010).

Podle Urbana (2010) se v roce 1994 tato svoboda rozšířila na osoby z Evropského hospodářského prostoru, kde se řadí například Švýcarsko a Norsko. Tyto osoby a jejich rodiny měli rovněž právo svobodně emigrovat do jiné členské země za účelem práce a usazení se v této zemi za stejných podmínek jako rodní občané dané země. Ovšem zavedení volného pohybu pracovníku narazilo na dvě nutné otázky. První otázkou bylo sociální zabezpečení osob vykonávajících práci v některé jiné členské zemi. Druhou otázkou pak bylo, jak se bude uznávat odborná kvalifikace osob, kterou získali v jiné členské zemi. Sociální zabezpečení bylo vyřešeno takovým způsobem, že vzniklé nároky z pojištění, se sčítají bez ohledu na to, ve které členské zemi osoba pracuje. Uznávání kvalifikací bylo složitější, jelikož každá země měla rozdílné požadavky na získání kvalifikace a oprávnění k výkonu

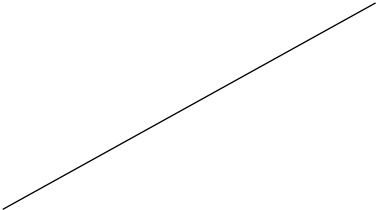
některých povolání. Do konce 80. let 20. st. byly vydávány směrnice vytyčující předpoklady pro uznání diplomů a osvědčení nabitých v jiných členských zemích. Jednalo se zejména o pracovníky v oblasti zdravotnictví, mezi, než patří např. lékaři, lékárníci a veterináři. Od 90. let docházelo k vydávání obecných směrnic, podle kterých byl stanoven způsob uznávání středoškolského a vysokoškolského vzdělání. V roce 2007 vznikla tzv. Konsolidovaná směrnice, která nahradila patnáct původních směrnic zabývajících se regulovanými profesemi. U těchto profesí může zaměstnavatel trvat na šestiměsíční praxi či na vykonání zkoušky, a to v případě, že stupeň získané kvalifikace je velmi rozdílný.

I když došlo k zavedení práva týkajícího se možnosti pracovat v jiné členské zemi společně s odstraněním různých diskriminací, mobilita pracovníků zemí Evropské unie přes hranice je ohromně malá. V roce 2006 žilo v jiném členském státě jen okolo 1,5 % občanů Evropské unie, což je během 30 let stále stejná úroveň. Nejvíce na trhu práce EU působí imigranti z rozvojových zemí, kterých je o mnoho více než migrantů v rámci členských zemí. Zmíněná nízká mobilita je z 61 % procent zaviněná rodinnými důvody, z 29 % jazykovými bariérami a z 20 % nízkým množstvím informací o pracovních příležitostech. Tenhle problém se snaží řešit od roku 1993 tzv. služba EURES, která udává informace právě o volných pracovních místech (Urban, 2010).

Jak uvádí Urban (2010), v roce 2004, kdy docházelo k velkému rozšíření Evropské unie, docházelo ke spekulacím, že dojde až k masové migraci pracovníků z východních zemí Evropy, což by mohlo vést ke zhoršení poměru na jejích trhu práce. V tomto roce získaly země EU možnost omezit imigraci pracovních sil z nových zemí, a to nejdéle na 7 let. Nicméně ještě v roce 2004 Velká Británie, Švédsko a Irsko zcela otevřely vlastní pracovní trhy pro osoby z nových zemí. V dalších letech postupně otvíraly své pracovní trhy i ostatní země. Rakousko a Německo otevřelo svůj trh práce až jako poslední v roce 2011.

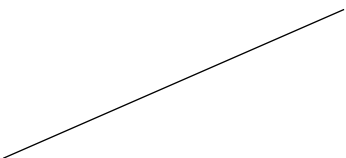
S volným pohybem osob a pracovní síly souvisí také zvýšení emigrace a imigrace, s čímž se pak vážou pozitivní a negativní ekonomické dopady migrace, které lze vidět v tabulce 3.1 a v tabulce 3.2. Z těchto tabulek jednoznačně vyplývá, že v případě imigrace i emigrace zcela převládají pozitivní ekonomické dopady.

Tab. 3.1 Pozitivní a negativní ekonomické dopady imigrace

Dopad imigrace	Pozitivní ekonomické dopady	Negativní ekonomické dopady
na domorodce v imigrační zemi	<ul style="list-style-type: none"> • levnější zboží a služby • příležitost dostat lepší práci 	<ul style="list-style-type: none"> • větší konkurence na pracovním trhu • tlak na snižování mezd
na podniky	<ul style="list-style-type: none"> • větší konkurence na pracovním trhu • levnější a pružnější pracovní síla • větší trhy 	
na společnost	<ul style="list-style-type: none"> • nižší inflace • zvýšený daňový příjem 	<ul style="list-style-type: none"> • zvýšení nákladů sociálních služeb

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 3.2 Pozitivní a negativní ekonomické dopady emigrace

Dopad emigrace	Pozitivní ekonomické dopady	Negativní ekonomické dopady
na migranty	<ul style="list-style-type: none"> • lepší zaměstnání • vyšší mzdy • zvýšení životní úrovně 	
na podniky	<ul style="list-style-type: none"> • růst zaměstnanosti cestovních společností 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatek pracovních sil v požadované struktuře
na společnost	<ul style="list-style-type: none"> • nižší nezaměstnanost • příliv zahraniční měny 	<ul style="list-style-type: none"> • odliv mozku a ztráta nejlepších pracovníků

Zdroj: vlastní zpracování

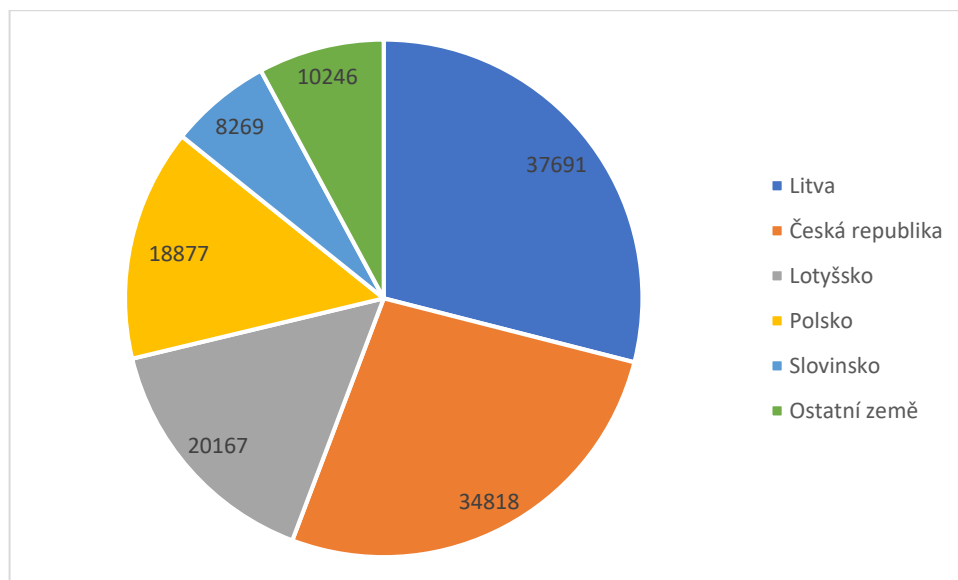
3.1 Vývoj a změny migrace uvnitř Evropské unie

V této podkapitole budou použity data již od roku 2003, jelikož v roce 2004 mnoho zemí přistoupilo do Evropské unie, a tudíž lze lépe vidět rozdíl, jak se

migrace v jednotlivých letech zvyšovala či snižovala právě díky těmto zemím. Do roku 2004 měla Evropská unie 15 států, v roce 2004 došlo k největšímu rozšíření, a to o 10 zemí. Konkrétně přistoupila Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko. Podle Eurostatu (2018) v roce 2003 žilo v EU 383 047 000 osob, z toho 1 404 873 emigrantů a 2 737 202 imigrantů. Status emigranta mělo tedy pouze 0,37 % osob a status imigranta mělo 0,72 % osob. K zemím, do kterých nejvíce osob imigrovalo, patří zejména Německo, Španělsko, Velká Británie, Itálie a Nizozemí. V roce 2004, kdy došlo k velkému rozšíření EU, již měla Evropská unie 457 189 000 obyvatel, 1 650 096 emigrantů (0,36 % k celkovému počtu obyvatel) a 3 165 021 imigrantů (0,69 % k celkovému počtu obyvatel). Podle výpočtu můžeme vidět, že i když došlo k nárůstu emigrantů zhruba o 250 tisíc, ve skutečnosti poměr emigrantů k celkovému obyvatelstvu Evropské unie zůstal téměř nezměněn. Stejně tak v případě imigrantů, kterých přibýlo cca 122 tisíc, celkový poměr k obyvatelstvu EU zůstal opět skoro konstantní. Jak uvádí Euractive (2004), s rozšířením Evropské unie, se začali rozšiřovat debaty ohledně vzniku masové migrace, nejvíce panovaly obavy o Velkou Británii, kde očekávali až 50 000 imigrantů během pár dní po vstupu těchto zemí do EU. Tyhle obavy se však nestaly skutečností, podle Eurostatu (2018) Velká Británie přijala v roce 2003 přesně 431 487 imigrantů, zatímco v roce 2004 o necelých sto tisíc více, konkrétně 518 097. Z výše zmíněných deseti zemí v roce 2004 emigrovalo 130 068 osob, přičemž lze spatřit určitou spojitost toho, že nejvíce osob emigrovalo právě do Velké Británie, jelikož počet imigrantů ve Velké Británii se v roce 2004 zvýšil o 86 610, nicméně nedošlo k masové imigraci, jak se očekávalo. Na obr. 3.1.1 lze spatřit 5 nejvíce postižených zemí emigrací, které přistoupily v roce 2004. S největší emigrací se potýkala Litva s počtem 37 691 emigrantů a následně Česká republika s 34 818 emigranty. Obr. 3.1.2 zachycuje počet imigrantů hlavně v pěti přistupujících zemích, které byly nejvíce postiženy emigrací. Podle obr. 3.1.2 měla Litva v roce 2004 pouze 5 553 imigrantů, z čehož lze odvodit negativní migrační saldo, a tudíž migrační ztrátu. Litva de facto v roce 2004 ztratila 32 138 osob, zatímco v roce 2003 pouze 21 555 osob čili ztráta se poměrně o dost zvýšila, a to o 10 583 osob. Jak uvádí The World Bank (2018), ztráta těchto osob se projevila na výkonnosti ekonomiky, neboť v roce 2003 došlo k růstu HDP/obyvatele o 11,44 %, zatímco v roce 2004 došlo k růstu HDP/obyvatele jen o 7,75 %. V případě České republiky, zde bylo 53 453 imigrantů, z čehož vyplývá naopak pozitivní migrační

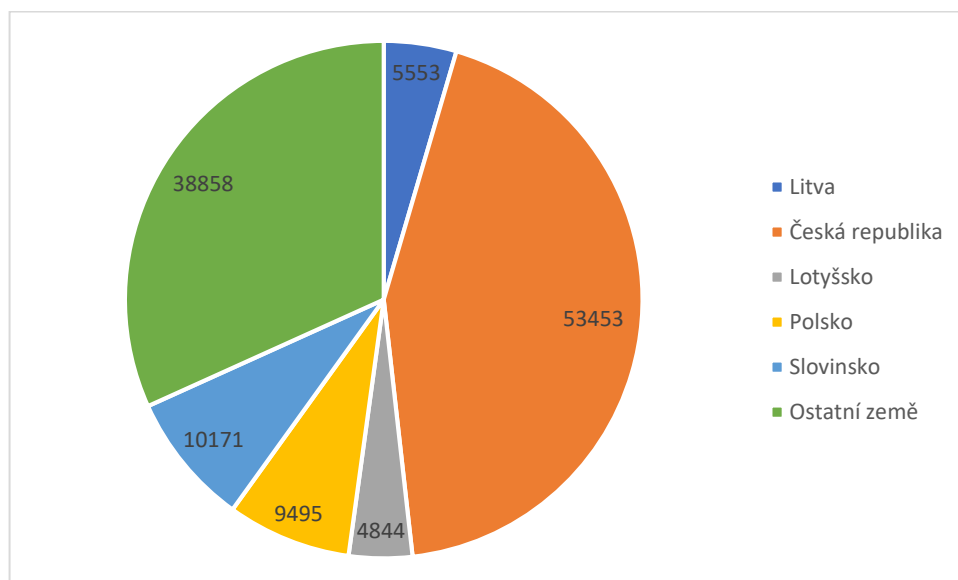
saldo, ovšem ze všech deseti přistupujících zemí, Česká republika přijala největší počet imigrantů. HDP/obyvatele v ČR rostlo, v roce 2003 byl růst o 3,63 % a v roce 2004 již o 4,88 % (The World Bank, 2018).

Obr. 3.1.1 Počet emigrantů z přistupujících zemí do EU v roce 2004

Zdroj: Eurostat (2018), vlastní zpracování

Obr. 3.1.2 Počet imigrantů v přistupujících zemích do EU v roce 2004

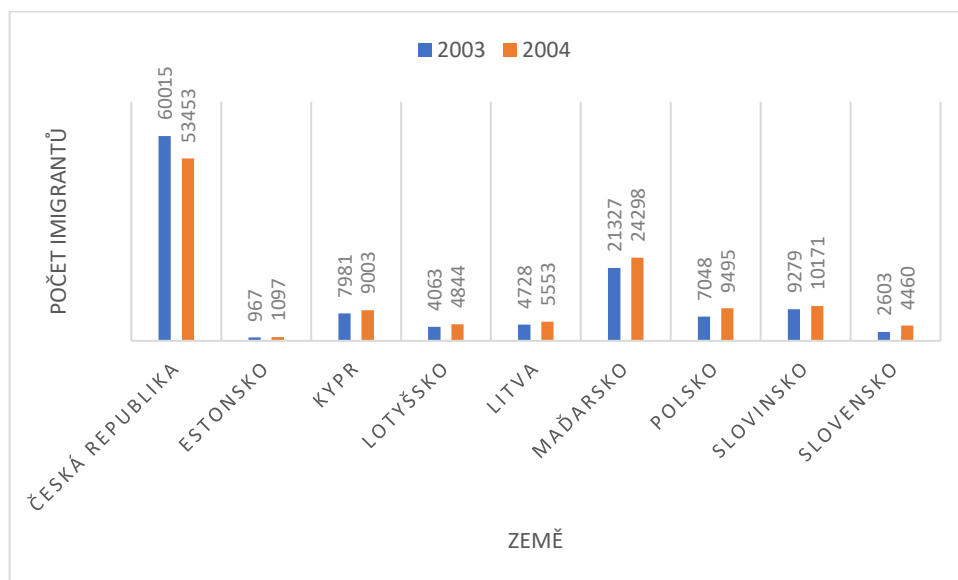

Zdroj: Eurostat (2018), vlastní zpracování

S přístupem dalších deseti zemí do EU pochopitelně také dochází ke změně množství imigrantů v těchto zemích. Podle obr. 3.1.2 je možné jednoznačně vidět

rostoucí počet imigrantů v těchto zemích v roce 2004 oproti roku 2003, s výjimkou České republiky, kde došlo k poklesu o 6 562 imigrantů. Nicméně v žádné z těchto zemí není nárůst imigrantů masivní čili nedocházelo k ekonomické hrozbě, celkový nárůst imigrantů v daných zemích byl pouhých 3,69 %.

Tab. 3.1.3 Počet imigrantů ve vybraných zemích v roce 2003 a 2004

Zdroj: Eurostat (2018), vlastní zpracování

3.1.1 Tok a trend polské migrace v EU po 1. květnu 2004

Jak bylo uvedeno výše, rozšíření Evropské unie o dalších 10 států, zasáhlo v oblasti migrace nejvíce Velkou Británií, neboť byla jednou ze tří zemí, která umožnila novým občanům EU ihned zde přijít a pracovat. Ostatní země uplatňovaly možnost omezení přílivu pracovní síly, a to až na 7 let. Jedním z toků migrace v rámci Evropské unie je polská migrace. Jak uvádí Burrell (2005), do Velké Británie se přemístilo okolo 800 000 osob polské národnosti. Migranti polské národnosti se také přesunuli po celém zbytku Evropské unie, např. do Irska, Francie, Německa nebo Švédska.

Příčinou polské migrace není jen právo pracovat ve Velké Británii, jak by se dalo očekávat, ale také další důvody. Polsko je odjakživa typické hlavně ekonomickou mobilitou a následně také kulturní mobilitou, jako příklad lze uvést emigraci statisíců Poláků do Spojených států amerických a také vždy cestovali za práci do sousedního Německa. Komunistická historie Polska je dalším důvodem polské migrace, neboť v období komunistické vlády bylo velmi obtížné vycestovat

do zahraničí, tudíž po pádu komunistů v roce 1989, mnozí lidé přijali tuto skutečnost jako novou éru mobility. Také přechod z centrálně plánované ekonomiky na tržní ekonomiku vyvolal vyšší nezaměstnanost, což vedlo k nárůstu emigrace za práci. Mnohé ochrany, které komunistické státy poskytovaly pracovníkům, byly ztraceny, z čehož byli lidé zklamáni, neboť přechod k tržní ekonomice nepřinesl lepší podmínky pro život, jak se očekávalo. Míra nezaměstnanosti v roce 2004, kdy se Polsko připojilo k EU, byla velmi vysoká. Třetím důvodem je u velkého počtu obyvatel obecná frustrace ze života v Polsku. Stále je složité najít si práci nebo si zajistit slušný měsíční příjem, i když byla daná osoba zaměstnána (Burrell, 2005).

Co se týče dopadů polské migrace, Burrell (2005) poukazuje na rozmanité rozložení polských imigrantů ve Velké Británii, nacházející se v mnoha městech po celé Anglii, Walesu, Skotska a také v Severním Irsku. Polští imigranti nejvíce osídlili východní Anglii, Poláci zároveň patří k nejrozšířenějším etnickým menšinám v zemi. Viditelnost polské populace je ve Velké Británii vysoká, většina měst a obcí má dokonce polské obchody, i většina škol má menší počet polských dětí. Je ale zřejmé, že většina polských migrantů dokázala udržovat své vazby s Polskem a že budoucí generace budou jednat mezi svou polskou a britskou identitou. Je málo pravděpodobné, aby viditelnost polského obyvatelstva v krajinách Velké Británie naprosto vymizela. Také polský jazyk je nyní druhým nejrozšířenějším jazykem v zemi a většina měst má polskou populaci. Polská migrace je také důležitým tématem v oblasti Brexitu (Burrell, 2005).

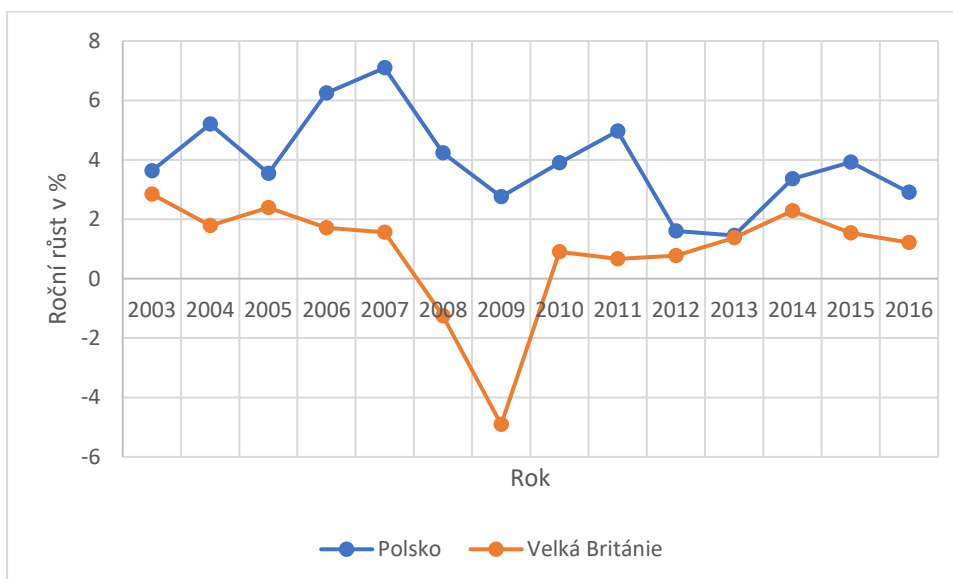
Jak uvádí Walczak (2011), před rokem 2004 bylo vyhledávanou destinací polských emigrantů zejména Německo, kde emigrovalo až 38 % osob z celkového počtu polských emigrantů, po roce 2004 už to bylo pouhých 20 %, neboť většina emigrantů odešla do Velké Británie, která před rokem 2004 přitáhla pouze 8 % polských emigrantů, po roce 2004 již 38 %. Také v Irsku přibýlo desetkrát více imigrantů, jelikož do roku 2004 byl jejich počet okolo 1 %, zatímco po prvním květnu již 10 %. Čtvrtou nejoblíbenější destinací imigrantů zůstala Itálie.

Grabowska-Lusińska a Okólski (cit. podle Walczaka 2011) odhadují, že skutečná míra polské emigrace mezi 1. květnem 2004 a 31. prosince 2006 činila 1,1 milionu osob. Dynamiku polské migrace lze výborně vidět na příkladu Velké Británie, v níž Poláci utvořili největší skupinu přistěhovalců a předběhli i Irské či Indické migranty. Do roku 2004 žilo ve Velké Británii déle než šest měsíců okolo 24 tisíc Poláků, v roce 2006 již 209 tisíc a v roce 2007 dokonce 406 tisíc čili během tři let

tento počet vzrostl skoro sedmnáctkrát. Systém registrace zaměstnanců ve Velké Británii mezi roky 2004 až 2008 evidoval kolem 550 tisíc pracovníků polské národnosti.

Na obrázku 3.1.1.1 lze spatřit roční růst HDP/obyvatele v procentech v letech 2003-2016. Podle obrázku je zcela jasné, že HDP/obyvatele v Polsku rostlo více v roce 2004 než v roce 2003, i přesto že přišlo o mnoho obyvatel. Naopak ve Velké Británii došlo k menšímu růstu HDP/obyvatele v roce 2004, kdy právě přijala větší skupinu imigrantů, než v roce 2003. Podle teoretického hlediska by mělo HDP spíše růst v cílové zemi a klesat ve vysílající zemi. Nárůst HDP/obyvatele v Polsku je spíše díky tzv. remitencím, tedy díky tomu, že imigranti ve Velké Británii, zasílají část svých vydělaných finančních prostředků zpět do Polska svým rodinám. Bohužel není možné přesně určit výši remitencí a tudíž porovnat vztah remitencí a HDP. V roce 2014 byl růst HDP/obyvatele opět téměř stejný, jako v roce 2003, a to jak v případě Polska, tak i Velké Británie.

Obr. 3.1.1.1 Roční růst HDP/obyvatele v procentech v letech 2003-2016

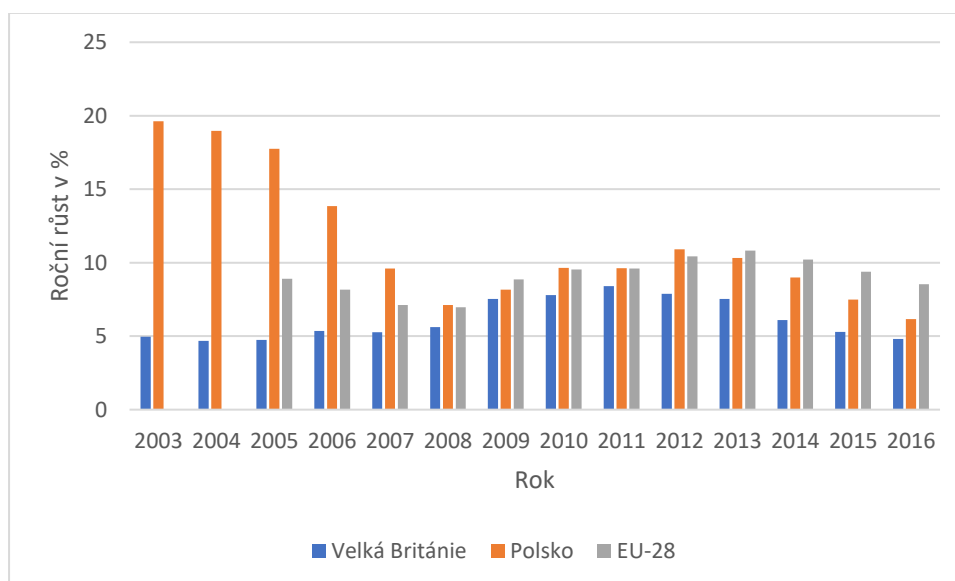
Zdroj: The World Bank (2018), vlastní zpracování

Podle Obr. 3.1.1.2 v roce 2003 a 2004 byla míra nezaměstnanosti v Polsku čtyřikrát vyšší než ve Velké Británii. V roce 2005 došlo v Polsku k mírnému poklesu míry nezaměstnanosti a v roce 2007 byla již poloviční oproti roku 2003. Tudíž velký odliv emigrantů z Polska měl převážně pozitivní efekt na nezaměstnanost, jelikož většina kvalifikovaných osob emigrovala do Velké Británie z důvodu, že v Polsku

pracovali na pozicích vyžadující nižší kvalifikaci. Když se tyto místa uvolnily, obsadili je nezaměstnaní Poláci, a tak došlo k poklesu míry nezaměstnanosti. Velkým negativním dopadem na Polsko je skutečnost, že odliv kvalifikovaných pracovníků způsobil změny ve struktuře pracovní síly. I když se počet imigrantů ve VB zvýšil, míra nezaměstnanosti byla do roku 2008 skoro nezměněná, což je výsledkem velkého množství volných pracovních míst ve Velké Británii. Díky hospodářské krizi v roce 2009 došlo k nárůstu nezaměstnanosti, ale i přesto byla VB stále pod průměrem EU-28. Nyní je míra nezaměstnanosti VB na stejné úrovni jako v roce 2003, Polsko má v současnosti skoro čtyřikrát menší úroveň nezaměstnanosti. Z dlouhodobého hlediska měl tento migrační tok pozitivní dopad na míru nezaměstnanosti v Polsku.

UKCES (2014) uvádí, že v letech 2008-2014 došlo ke zvýšení výkonnosti imigrantů na trhu práce Velké Británie. V oblasti, kde byla míra nezaměstnanosti nejvyšší, došlo pomalu k její snižování a muži, kteří přimigrovali se lépe v této oblasti uplatnili než domorodí muži. Migranti bývají častěji zaměstnaní v práci s nízkou kvalifikací, během deseti let se podíl migrantů v odvětvích s nízkou kvalifikací zvýšil o 6 procentních bodů. V ostatních odvětvích došlo k nárůstu o 3 procentní body. I když jsou migranti zaměstnáváni většinou v práci, kde není nutná vysoká úroveň kvalifikace, migranti za posledních pár let jsou v průměru více vzdělání než domorodé obyvatelstvo.

Obr. 3.1.1.2 Míra nezaměstnanosti ve VB, Polsku a EU-28 v letech 2003-2016

Zdroj: OECD (2018), vlastní zpracování

3.1.2 Analýza vývoje imigrantů podle země původu v pěti zemích EU

V této části bude přiblíženo složení imigrantů podle země původu, a to v pěti zemích Evropské unie, které přijaly největší počet imigrantů. Konkrétně v Německu, Španělsku, Velké Británii, Itálii a Belgii. Data jsou dostupná pouze za rok 2000, 2010 a 2017, proto v této části budou použita i data z roku 2000, díky čemuž lze alespoň vidět, zda došlo ve větším intervalu (více možných událostí ovlivňující migraci) k razantním změnám.

Pew Research Center (2018) uvádí, že v roce 2000 žilo na území Německa celkem 8 990 000 osob narozených mimo toto území (včetně zemí, které nejsou členy Evropské unie). Z toho 670 000 Poláků, 500 000 italské populace, 350 000 Řeků, 210 000 Chorvatů a 180 000 Rakušanů. V roce 2010, kdy už bylo členem EU také Bulharsko a Rumunsko, mělo Německo již 9 810 000 osob cizího původu. Nejvíce zde bylo Poláků – 1 560 000 osob, poté 440 000 Čechů, 340 000 osob italské národnosti, 210 000 Rakušanů a 170 000 Řeků. Po rozšíření Evropské unie v roce 2004 jde vidět nárůst imigrace, a to hlavně z Polska, kde se počet imigrantů během 10 let zvýšil o 900 tisíc. Naopak počet imigrantů z Itálie se snížil a počet českých imigrantů se zvýšil. Počet Řeků se také snížil, Chorvatsko se již v roce 2010 nedostalo do prvních pěti zemí, odkud lidé nejvíce emigrují do Německa, nicméně tato skutečnost je ovlivněná faktem, že v roce 2010 nebylo Chorvatsko členem EU na rozdíl od Česka, Polska apod. V roce 2017 pobývalo v Německu 12 170 000 imigrantů zahrnujících 1 940 000 Poláků, 550 000 Čechů, 420 000 Italů, 260 000 Rakušanů a 220 000 Řeků. Z těchto dat vyplývá, že počet osob, opouštějící svá rodná území s cílem usadit se v Německu, roste, a to zejména v Polsku a České republice.

Španělsko v roce 2000 přijalo 1 660 000 imigrantů, ze států Evropské unie nejvíce přijalo Francouzů – 170 000, následně 160 000 Němců, 120 000 Britů, 70 000 Portugalců a 30 000 Belgičanů. Již v prvním sledovaném období je Španělsko oproti Německu méně vyhledávanou zemí a také je rozdíl v národnosti imigrantů, neboť jak je možné vidět, Španělsko přijímá imigranty spíše z východní Evropy. V roce 2010 již bylo ve Španělsku celkem 6 280 000 osob cizího původu, z toho 730 000 Rumunů, 320 000 Britů, 210 000 Němců, 210 000 Francouzů a 150 000 Bulharů. Během deseti let se migrace ve Španělsku výrazně změnila. Už Španělsko nemělo nejvíce Francouzů, ale Rumunů, kterých v roce 2000 bylo méně než 10 000, jejich počet se tedy 73x zvýšil. Také důležitým rozdílem je 150 000

Bulharů v roce 2010, přičemž v roce 2000 mělo Španělsko méně než 10 000 Bulharů. Počet rumunských a bulharských imigrantů silně ovlivnil jejich vstup do Evropské unie, zde můžeme shledat silný dopad rozšíření EU v roce 2007 na migraci. Pozoruhodným jevem je celkové množství imigrantů v roce 2017, jelikož došlo k jeho poklesu na úroveň 5 950 000 osob. Počet rumunských imigrantů se snížil na 650 000 osob, Ovšem počet Britů ve Španělsku se oproti roku 2010 snížil jen o 10 000, Francouzů zůstal stejný počet, u Němců došlo taktéž ke snížení o deset tisíc osob a Bulharů bylo 130 000 (Pew Research Center, 2018). Toky imigrantů do Španělska se během posledních sedmi let nijak závažně nezměnily.

Na území Velké Británie v roce 2000 pobývalo celkem 4 730 000 cizinců, přičemž nejvíce jich bylo z Irska, konkrétně 520 000. Pak Němců zde bylo 260 000 a 100 000 Italů, ostatních národností bylo pod 100 000 osob. V roce 2010 se celkový počet imigrantů zvýšil o 3 miliony. Zde díky rozšíření Evropské unie v roce 2004, již bylo nejvíce zastoupených Poláků ve výši 630 000 osob. Pak Irové s počtem 450 000, Němci 290 000, kterých přibýlo jen 30 000 oproti roku 2000. Dostatečně byli zde zastoupení i Italští imigranti v celkovém počtu 140 000 osob. V roce 2017 se již celkový počet cizinců, tak rapidně nezvýšil jako mezi rokem 2000-2010, nyní se zvýšil pouze o 1 milion osob. Opět zde pobývalo nejvíce Poláku – 870 000, 400 000 Irů, 300 000 Němců a 230 000 Rumunů (Pew Research Center, 2018). Národnostní složení migrantů ve Velké Británii se nijak zvláště neměnilo, kromě rumunských imigrantů, kteří emigrovali do VB díky jejich přístupu do EU v roce 2007.

Podle Pew Research Center (2018) měla Itálie v roce 2000 celkem 2 120 000 imigrantů čili o něco více než Španělsko. Velká Británie ve stejném roce měla imigrantů dvakrát více a Německo dokonce čtyřikrát více. Do Itálie moc osob ze států Evropské unie neemigrovalo, z Rumunska 120 000, Německa 60 000 a z Francie 50 000 osob. V tomto roce do Itálie emigrovali migranti ze států mimo Evropskou unii. V roce 2010 počet imigrantů vzrostl na 5 790 000 osob, a to hlavně díky Rumunů, kterých zde bylo 1 020 000. Druhé v pořadí bylo opět Německo (220 000), Francie (130 000) a Polsko (120 000). Co se týče roku 2017, tak celkový počet osob cizí národnosti se držel na stejné úrovni jako v roce 2010 a složení imigrantů taktéž. Rumunů bylo 1 040 000, Němců 220 000, Francouzů 140 000 a Poláků opět 120 000. Jednoznačně lze vidět, že do Itálie emigrovali vždy hlavně

občané Rumunska, pro které bylo pozitivní rozšíření EU v roce 2004, jelikož jejich počet se zvýšil skoro desetkrát.

Belgie je pátou zemí s největším počtem imigrantů, ale i tak měla v roce 2000 pouze 900 000 imigrantů. Nejvíce tedy Italů s počtem 200 000, pak následovali Francouzi – 110 000 a Španělsko – 40 000. V roce 2010 se suma imigrantů zvýšila o 220 000, tedy na hodnotu 1 120 000 osob. Počet Italů v této zemi klesl o 40 000, zatímco Francouzů přibýlo 30 000. Španělů přibýlo o 10 000, čili zde byla migrace během deseti let téměř konstantní a nijak rozšíření Evropské unie nemělo pozitivní či negativní dopad na imigraci v Belgii. V roce 2017 žilo v Belgii 1 270 000 cizinců, národnostní složení imigrantů zůstalo opět relativně stejné (Pew Research Center, 2018).

Z výše uvedených údajů lze odvodit největší trendy a toky migrace v Evropské unii, které lze také spatřit v tab. 3.1.2.1, v této tabulce jsou jednotlivé toky migrace zaznačené stejnou barvou vždy v daném roce. V roce 2000 byly největší toky migrace z Polska a Itálie do Německa. V tomto období byl také druhý hlavní tok migrace, a to z Irska do Velké Británie. Oba tyto toky obsahovaly migraci spíše na kratší vzdálenost. O deset let později, kdy bylo členem Evropské unie již 27 členů, stále platil hlavně tok migrace Poláků do Německa, ale již emigrovali také do Velké Británie. Ovšem v tomto období došlo k zcela novému trendu migrace, jelikož docházelo k ohromné emigraci Rumunských občanů zejména do Itálie a Španělska. Tady lze spatřit již migraci na větší vzdálenost, ale opět do vyspělejších zemí, k čemuž mohla napomoci lepší úroveň infrastruktury v zemích EU a také lepší komunikační technologie. V roce 2017 již Španělsko nebylo atraktivní cílovou zemí rumunských migrantů, jako v roce 2010, i když stále mělo značný počet rumunských přistěhovalců. Za těchto sedm let nedošlo k žádné změně v oblasti toků migrace s výjimkou Španělska, kde klesl výše zmíněný zájem rumunských občanů o tuto zemi.

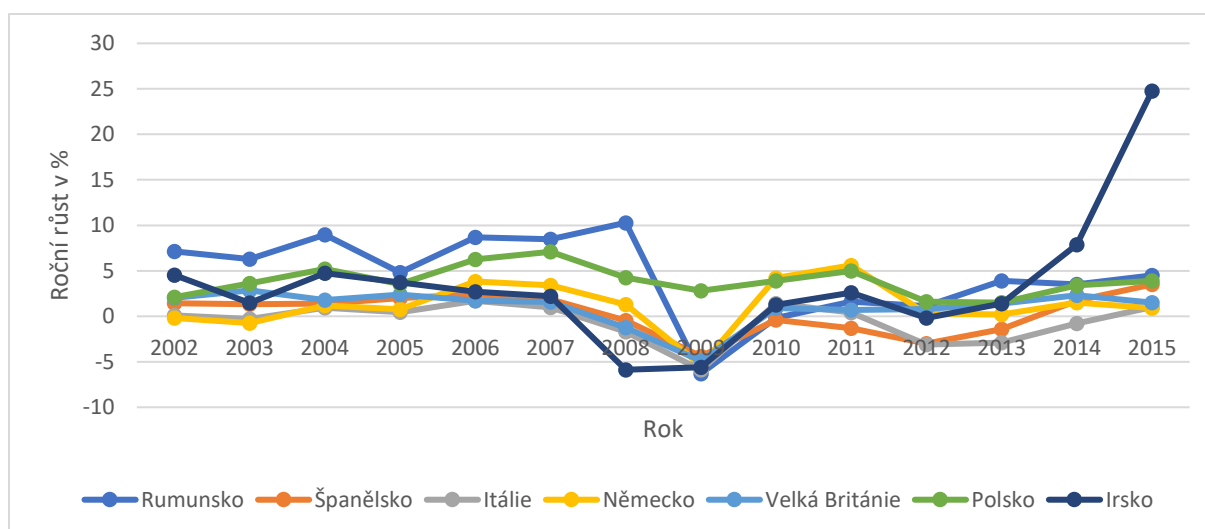
Tab. 3.1.2.1 Změny migračních toků v Evropské unii v letech 2000, 2010 a 2017

	Rok		
	2000	2010	2017
Země, do kterých proudilo nejvíce imigrantů	Německo	Německo	Itálie
	Velká Británie	Velká Británie	Německo
		Itálie	Velká Británie
		Španělsko	
Země, ze kterých proudilo nejvíce emigrantů	Polsko	Polsko	Rumunsko
	Itálie	Rumunsko	Polsko
	Irsko		

Zdroj: vlastní zpracování

Obr. 3.1.2.1 popisuje vývoj ročního růst HDP/na obyvatele v procentech v zemích, které byly postihnuté migračními toky, již od roku 2002 do roku 2016. V roce 2004, kdy bylo největší zvýšení migrace měly všechny země větší procentní růst HDP/obyvatele oproti roku 2003, kromě Velké Británie, která přijala větší množství migrantů a v důsledku toho došlo k menšímu ročnímu růst, jak bylo zmíněno výše. Dokud z Irska odcházelo mnoho emigrantů do VB, tak HDP rostlo více, než např. v roce 2010, kdy už tolik Irů neemigrovalo, nicméně pokles je také ovlivněn hospodářskou krizí. Po vstupu Rumunska v roce 2007 do EU a tím rostoucí emigrace z Rumunska do Itálie vyvolala růst rumunského HDP, a naopak pokles HDP v Itálii.

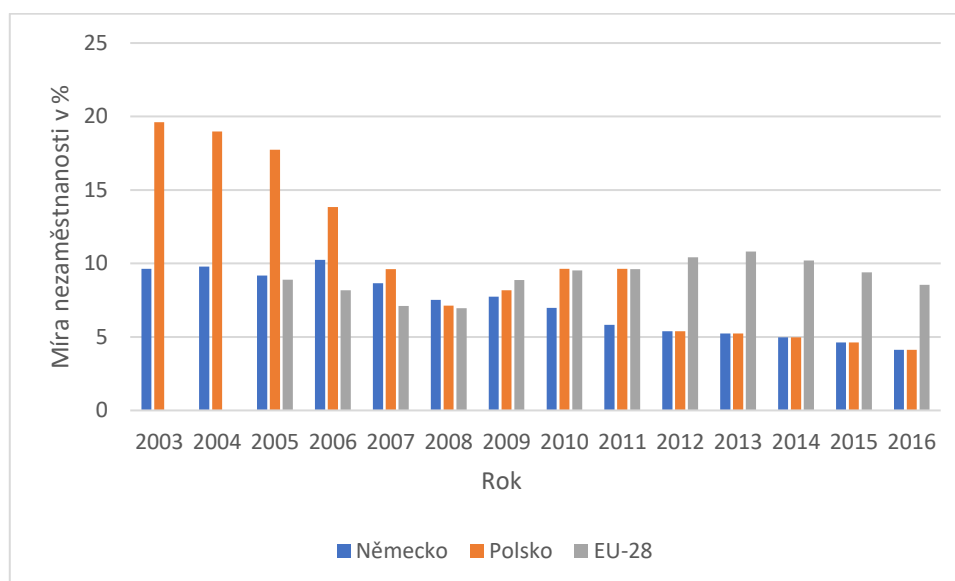
Obr. 3.1.2.1 Roční růst HDP/obyvatele v procentech v letech 2002-2016

Zdroj: The World Bank (2018), vlastní zpracování

Jednoznačně lze říci, že vždy docházelo k největšímu migračnímu toku z Polska do Německa. EURES (2017) uvádí, že důvodem, proč Německo po dlouhou dobu zůstává na prvním místě v počtu imigrantů, je fakt, že má neustále velké množství volných pracovních míst, o jedno pracovní místo má průměrně zájem 4,1 uchazečů. Jelikož Německo patří k největším národním ekonomikám světa a má také největší průmyslovou základnu na světě, 90 % všech německých společností představuje 2/3 pracovních míst. Podle obr. 3.1.1.2 lze vidět, že Polsko mělo vždy větší míru nezaměstnanosti než Německo, kromě roku 2008, tudíž tohle bylo pro ekonomické migranty důležitým faktorem. Do roku 2008 se míra nezaměstnanosti pohybovala okolo průměru EU (v grafu průměr EU až od roku 2005, jelikož se jedná o průměr EU-28), od roku 2009 byla dokonce nižší. Dalším tzv. “pull faktorem” je systém sociálního zabezpečení v Německu, jak uvádí Evropská komise (2012), tento systém zahrnuje 5 druhů pojištění – nemocenské, důchodové, úrazové, pojištění pro případ nutnosti dlouhodobé péče a pojištění pro případy ztráty zaměstnání. Většina pracovníků je povinná hradit povinné pojištění, kromě státních úředníků, vojáků apod. Systém sociálního zabezpečení je pro migranty velice rozhodující, jelikož počítají také, že může nastat situace, kdy ztratí práci, a tudíž potřebují být dostatečně finančně zabezpečeni.

Obr. 3.1.2.2 Míra nezaměstnanosti v Německu, Polsku a EU-28 v letech 2003-2016

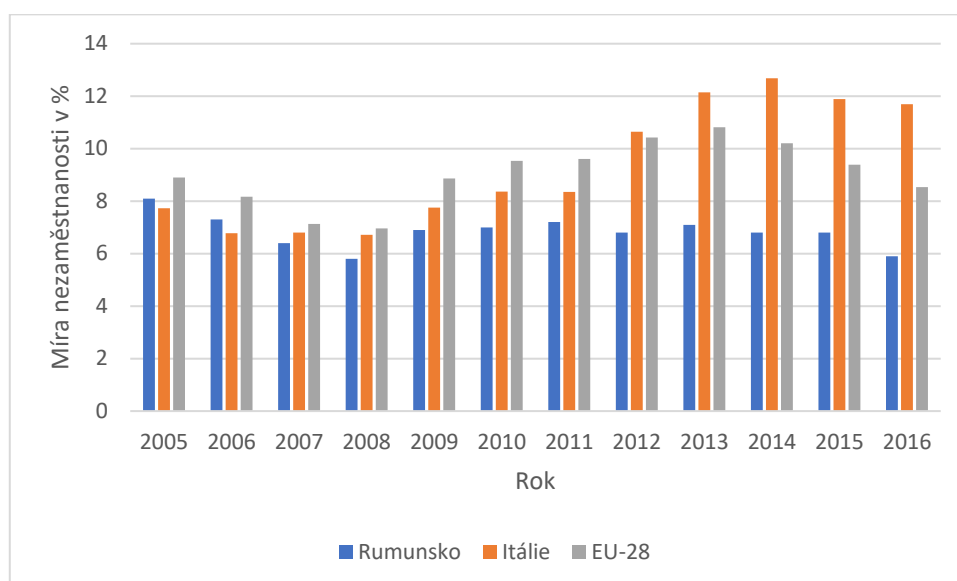
Zdroj: OECD (2018), vlastní zpracování

Dalším hlavním faktem je skutečnost, že od nárůstu rumunské migrace, tito občané emigrují hlavně do Itálie, i když nedošlo k dalšímu značnému nárůstu mezi lety 2010-2017, tak jako do roku 2010. Podle Obr. 3.1.1.3 lze vidět, že až do roku 2011 měla Itálie menší míru nezaměstnanosti než průměr EU-28. V roce 2005 a 2006 měla Itálie také menší míru nezaměstnanosti než Rumunsko, tudíž pro rumunské ekonomické migranty byla tato cílová země výhodná. V roce 2007, kdy přistoupilo Rumunsko do Evropské unie lze spatřit pokles míry nezaměstnanosti v Rumunsku, a naopak nárůst míry nezaměstnanosti v Itálii. To je způsobeno tím, že nezaměstnaní Rumuni využili příležitosti a emigrovali do Itálie, kde díky tomu zhoršili situaci na trhu práce. Pozoruhodným jevem je skutečnost, že v Itálii byl špatný systém sociálního zabezpečení až do roku 2008, a i přesto zde velké množství lidí emigrovalo. Pinelli (2017) uvádí, že veřejné výdaje v oblasti sociálního zabezpečení v nezaměstnanosti byly v roce 2007 pouze 5 559 milionů eur, od roku 2008 došlo k postupné reformě v této oblasti a v roce 2010 již byly výdaje dvakrát větší, neboť dosahovaly částky 11 759 milionů eur. Z tohoto zjištění je zřejmé, že nejvíce Rumunů přišlo do Itálie do roku 2010, kdy také došlo k nejvyšší nárůstu veřejných výdajů. Po roce 2010, kdy nárůst veřejných výdajů již nebyl tak velký, došlo také k poklesu příchodu rumunských imigrantů.

Jelikož Velká Británie patří k jedné ze zemí, kde lidé nejvíce migrují, je nutné si také přiblížit její trh práce.

Rozšíření Evropské unie v roce 2004 celkem na 25 států mělo zásadní vliv na zvýšení migrace, neboť ve všech pěti státech (Německo, Španělsko, Velká Británie, Itálie a Belgie), které jsou výše podrobněji popsány, došlo mezi rokem 2004 a rokem 2010 k viditelnému nárůstu imigrantů. Stejně tak se po roce 2004 s nárůstem emigrace potýkalo Polsko, později v roce 2007 také Rumunsko. Chorvatsko, které přistoupilo do EU v roce 2013 nemělo na migrační toky žádný vliv. V roce 2017 již byla migrace uvnitř Evropské unie opět stabilní.

Obr. 3.1.2.3 Míra nezaměstnanosti v Rumunsku, Itálii a EU-28 v letech 2005-2016

Zdroj: OECD (2018), Trading Economics (2018), vlastní zpracování

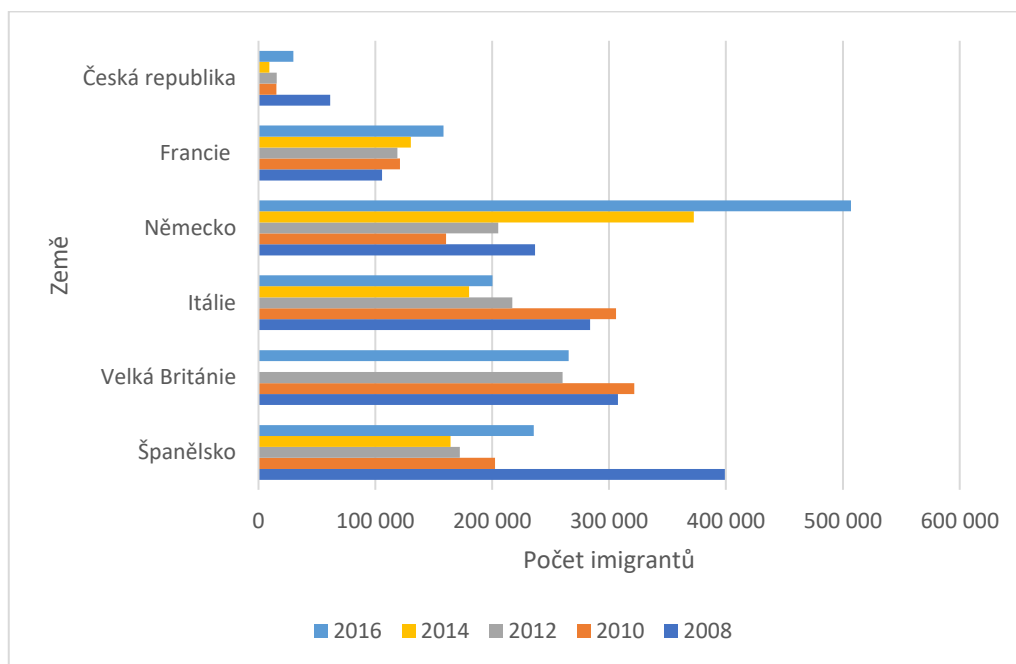
3.2 Vývoj a změny migrace z třetích zemí do Evropské unie

V této podkapitole budou lehce nastíněny hlavní migrační toky z třetích zemí do Evropské unie, a zda se v čase nějak tyto toky měnily.

V této části bude vycházeno z roku 2008, kdy měla Evropská unie 27 států. Nejvíce imigrantů ze třetích zemí bylo ve Španělsku s počtem 398 991 osob, následně bylo 307 441 osob ve Velké Británii. Další zemí, která měla v roce 2008 nejvíce imigrantů ze třetích zemí byla Itálie, do které přišlo 283 687 osob, dále Německo přijalo 236 558 osob, Francie 105 820 a také Česká republika v roce 2008 přijala 61 317 imigrantů ze třetích zemí, což lze spatřit na Obr. 3.2.1. V roce 2010 a 2012 již nejvíce imigrantů měla Velká Británie a ne Španělsko, jak tomu bylo v roce 2008. V roce 2014 a 2016 už pobývalo nejvíce imigrantů ze třetích zemí v Německu, nicméně tento nárůst je ovlivněn migrační krizí. Pokud se tyto země porovnají podle podílu imigrantů třetích zemí k celkovému počtu obyvatel, v roce 2008 dosáhlo nejvyšší hodnoty Španělsko – 0,86 % a nejmenší hodnoty Francie – 0,16 %. I když se podle grafu může zdát, že Česká republika byla z těchto šesti zemí nejméně zasažená imigrací, ve skutečnosti byla v roce 2008 druhou zemí, která dosáhla nejvyšší hodnoty podílu imigrantů třetích zemí k celkovému počtu obyvatel, konkrétně dosáhla hodnoty 0,59 %. V roce 2016 nejvyšší hodnoty tohoto podílu dosáhlo samozřejmě Německo díky migrační krizi, nejméně pak Francie – 0,24 %. Česká republika již nebyla druhou nejvíce zasaženou zemí v oblasti imigrace, jak

tomu bylo v roce 2008, ale v této době byla druhou nejméně zasaženou zemí, pokud se jedná o podíl imigrantů třetích zemí k celkovému počtu obyvatelstva, ČR dosáhla hodnoty 0,28 %.

Obr. 3.2.1 Počet imigrantů ze třetích zemí ve vybraných zemích EU v letech 2008-2016

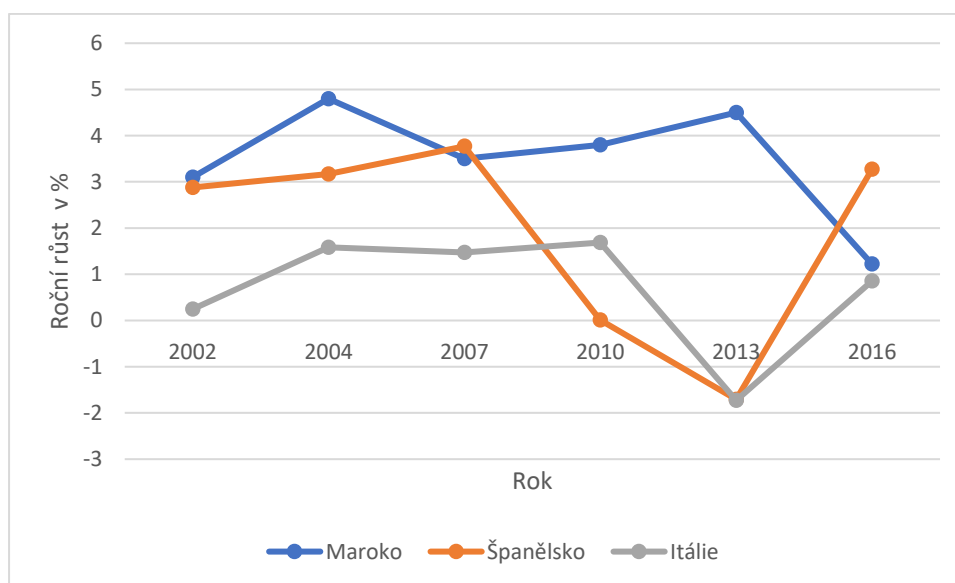

Zdroj: Eurostat (2018), vlastní zpracování

Nyní bude popsáno odkud imigranti do těchto šesti zemí imigrují s výjimkou Francie, pro kterou nejsou přesnější data o imigrantech, nicméně je známo, že do Francie imigrují zejména osoby z Alžírska a Maroka. Co se týče Španělska a Itálie, zde imigruje nejvíce osob z Maroka. Jak uvádí Eurostat (2018), v roce 2008 přimigrovalo do Španělska 71 768 osob z Maroka a do Itálie 37 275, což je oproti roku 2002 velmi velký nárůst, jelikož v tomto roce bylo ve Španělsku pouze 40 172 Maročanů, pro Itálii nejsou v roce 2002 data přístupná, v roce 2004 začal nárůst Maročanů ve Španělsku. V dalších letech docházelo k postupnému snižování, v roce 2011 bylo ve Španělsku jen 27 981 Maročanů, a v Itálii 23 885 Maročanů. V roce 2016 došlo opět k menšímu nárůstu Maročanů ve Španělsku, a to na 29 713 osob. V Itálii došlo opět k poklesu na 14 651 osob z Maroka. Do Itálie imigrují také menší skupiny z Tuniska, Egypta, Nigerie a Číny. Z Nigerie a Číny imigruje také menší skupina do Španělska. Do Španělska také imigrují osoby z východu, zejména

z Ruska a Ukrajiny, ovšem v o hodně menším množství než Maročanů (Eurostat, 2018). Podle Obr. 3.2.2 lze spatřit, že od roku 2004, kdy došlo k nárůstu migrace z Maroka do Španělska, došlo také k poklesu ročního růstu HDP v Maroku, zatímco naopak ve Španělsku došlo k vyššímu ročnímu růstu HDP, nicméně v dalších letech k většímu nárůstu od roku 2004 nedošlo. Z tohoto zjištění lze vyvodit fakt, že tento migrační tok byl z krátkodobého pohledu pro oba státy výhodný.

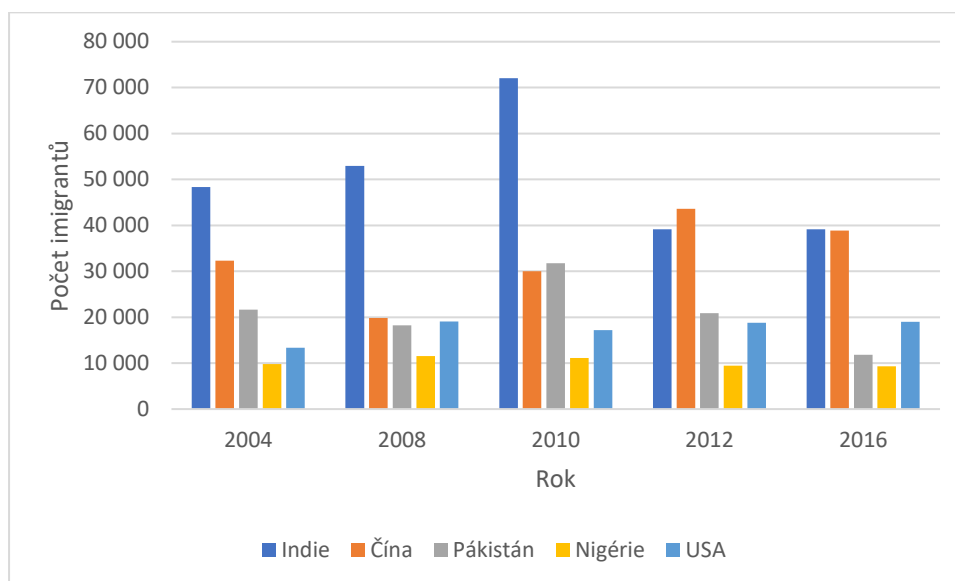
Obr. 3.2.2 Roční růst HDP v procentech v letech 2002-2016

Zdroj: The World Bank (2018), vlastní zpracování

Do Velké Británie migruje hodně osob z Indie, Číny, Pákistánu, Nigérie a USA. Na Obr. 3.2.3 lze vidět, že v roce 2004, 2008 a 2010 do Velké Británie imigrovalo ze třetích zemí nejvíce Indů, v roce 2012 byli na prvním místě Číňané a v roce 2016 byli ve vedení opět Indové společně s Číňany. Počet imigrantů z USA a Nigérie je po celém sledovaném období na zhruba stejné úrovni. Počet Pákistánců v roce 2008 poklesl oproti roku 2004, ale v roce 2010 se zase zvýšil a poté až do roku 2016 mírně klesal. V porovnání s imigranty ze států Evropské unie v Británii, je počet imigrantů ze třetích zemí velmi nízký, tudíž nepřinese takové ekonomické dopady jako imigranti ze států EU.

Obr. 3.2.3 Počet imigrantů ve Velké Británii ze třetích zemí v letech 2004-2016

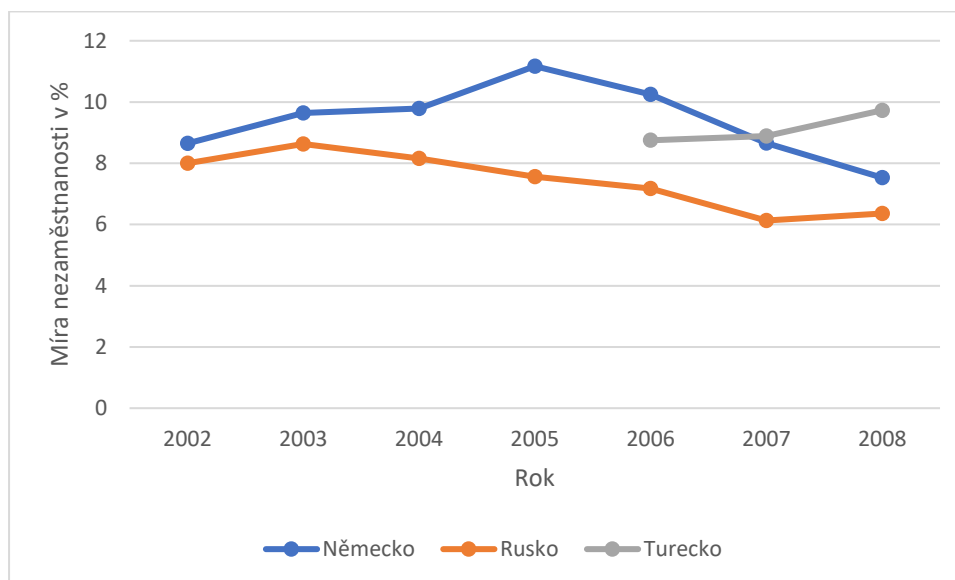

Zdroj: Eurostat (2018), vlastní zpracování

Do Německa imigrují hlavní tři národnosti ze třetích zemí, a to Turci, Rusové a Ukrajinci. Pro Německo jsou data dostupná pouze od roku 2002 do roku 2008, tudíž v Německu budou toky migrace analyzovány pouze v tomto časovém úseku. Podle Eurostatu (2018) v roce 2002 přišlo do Německa 58 128 Turků, v roce 2004 se již počet zmenšil na 42 644 osob, v roce 2006 došlo k dalšímu poklesu na úroveň 30 720 a v roce 2008 se počet Turků v Německu snížil na 26 653 osob. Rusové ve srovnání s Turky emigrují do Německa méně. V roce 2002 přišlo do Německa 36 479 Rusáků, v roce 2004 taktéž došlo k poklesu počtu osob, jako u Turků a to na 28 464 osob, následně došlo v roce 2006 k dalšímu poklesu o 11 tisíc osob, a nakonec v roce 2008 klesl počet osob na 15 052 Rusáků. Ukrajinci měli v roce 2002 oblíbenou jako cílovou zemi Německo, jelikož v tento rok jich zde emigrovalo 20 578, v dalších letech zájem Ukrajinců o tuto zemi upadl, v roce 2008 emigrovalo do Německa jen 7 551 osob z Ukrajiny (Eurostat, 2018). Podle výše zmíněného lze vidět, že zájem imigrantů ze třetích zemí o Německo v letech 2002-2008 postupně klesal. Tento pokles je možno vysvětlit podle Obr. 3.2.4, kde míra nezaměstnanosti v Německu do roku 2005 rostla, a i když v roce 2006 došlo k poklesu k této míry, pořád byla vyšší než v roce 2002. Od roku 2003 do roku 2007 vznikl velký rozdíl mezi mírou nezaměstnanosti mezi Ruskem a Německem, tudíž Rusové neměli důvod nadále emigrovat do Německa kvůli práci, když jejich míra nezaměstnanosti byla podstatně nižší. U Turecka byla míra nezaměstnanosti dostupná pouze za rok

2006, 2007 a 2008, tudíž nelze říci, jak moc se lišila míra nezaměstnanosti v Turecku a Německu. Lze jen spatřit, že v roce 2006 byla Turecká míra nezaměstnanosti menší než Německá, v dalších letech začala růst, což mohlo být způsobenou menší emigrací.

Obr. 3.2.4 Míra nezaměstnanosti v Německu, Rusku a Turecku

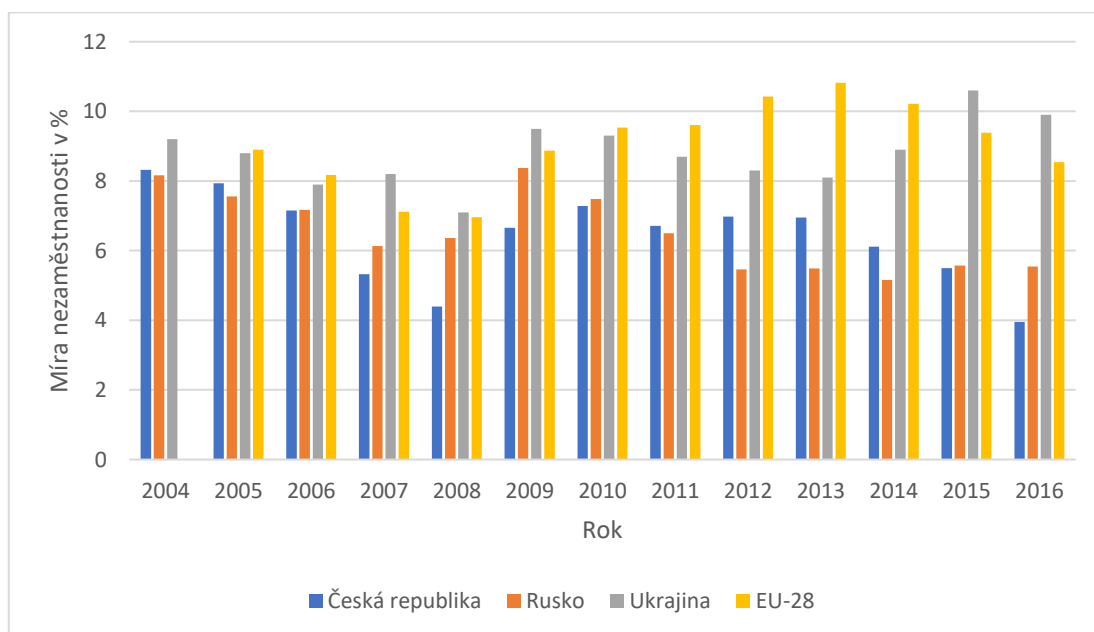

Zdroj: OECD (2018), vlastní zpracování

I když je v České republice menší celkový počet imigrantů než ve výše uvedených státech, tak Eurostat (2018) uvádí, že v ČR je největší množství Ukrajinců. Na druhém místě v počtu imigrantů ze třetích zemí má Česká republika nejvíce Vietnamců a následně Rusů. V roce 2004 emigrovalo do ČR 16 290 Ukrajinců, ovšem v roce 2007 to bylo již 39 572 Ukrajinců. Od roku 2008 docházelo k poklesu těchto imigrantů, v tomto roce se počet snížil na 28 056 a v roce 2010 už jen 3 631. V roce 2012 emigrovalo do ČR 4 410 Ukrajinců a v roce 2016 již 8 588 imigrantů. Od roku 2007 do roku 2016 došlo k poklesu těchto imigrantů, přičemž největší propad byl mezi rokem 2008-2010. V roce 2006 emigrovalo do České republiky 6 433 Vietnamců a o rok později se počet zdvojnásobil, nicméně v roce 2010 se počet snížil pouze na 1 783 Vietnamců. V roce 2012 se počet emigrantů snížil ještě více, a to na 902 osob, ovšem v roce 2016 se zase zvýšil na 3 250 osob z Vietnamu. Občané z Ruska emigrovali do České republiky nejvíce v roce 2007, kde jich emigrovalo 6 695. V roce 2008 se počet osob snížil na 5 539 osob, v roce 2011 došlo k největšímu propadu na 1 187 ruských imigrantů, v roce 2012 se počet

opět zvýšil na 3 026 osob. V roce 2016 emigrovalo do České republiky 3 120 ruských občanů (Eurostat, 2018). U všech třech zemí došlo k poklesu počtu imigrantů v letech 2008-2011 čili v období hospodářské krize. Podle Obr. 3.2.5 lze spatřit spojení mezi nárůstem imigrantů z Ukrajiny a poklesem míry nezaměstnanosti v ČR v roce 2007 oproti roku 2004. Další spojení lze vypožorovat i během roku 2008 a 2010, kdy došlo k prudkému poklesu Ukrajinských imigrantů a tím se také opět zvýšila míra nezaměstnanosti v České republice. Od roku 2012, kdy do ČR opět emigrovalo více Ukrajinců, začala míra nezaměstnanosti znova klesat. Míra nezaměstnanosti Ruska a České republiky se v letech 2007-2011, kdy došlo k velkému poklesu ruských imigrantů na našem území, zvyšovala a snížila ve stejném poměru. Když se počet Rusů na území ČR začal opět zvyšovat, míra nezaměstnanosti v České republice klesala a v Rusku by se dalo říci, že byla stabilní.

Obr. 3.2.5 Míra nezaměstnanosti ve vybraných zemích v letech 2004-2016

Zdroj: OECD (2018), CEIC (2018), vlastní zpracování

Z výše popsaných zemí, které jsou nejvíce postiženy imigrací osob ze třetích zemí, lze odvodit základní migrační toky, které jsou také znázorněné v Tab. 3.2.1, v této tabulce každý migrační tok v daném roce je značen stejnou barvou. Největší tok byl v roce 2008 z Indie do Velké Británie, dále toky z Maroka do Španělska a Itálie a následně toky z Ukrajiny do České republiky. V roce 2012 celkově imigrace

ze třetích zemí do zemí Evropské unie poklesla a následně v roce 2016 se opět navýšila imigrace z Maroka do Španělska a z Indie do Velké Británie. V České republice došlo také opět k nárůstu Ukrajinců, i když jejich počet již nebyl tak velký jako v roce 2008. Nicméně i tak se Česká republika stává hlavní cílovou zemí Ukrajinců, jelikož přibližně stejný počet Ukrajinců má jen Španělsko a Itálie, všechny ostatní země mají mnohém menší počet ukrajinských imigrantů na svém území.

Tab. 3.2.1 Změny migračních toků ze třetích zemí do zemí EU v letech 2008, 2012 a 2016

	Rok		
	2008	2012	2016
Země, do kterých proudilo nejvíce imigrantů	Španělsko	Británie	Španělsko
	Itálie		Velká Británie
	Velká Británie		Česká republika
	Německo		
	Česká republika		
Země, ze kterých proudilo nejvíce emigrantů	Maroko	Čína	Maroko
	Indie	Indie	Indie
	Turecko		Ukrajina
	Ukrajina		

Zdroj: vlastní zpracování

3.3 Současná migrační krize

V roce 2015 vypukla migrační krize, kdy se během tohoto roku přesunulo do Evropské unie okolo 1,25 milionů osob se státní příslušností ze třetích zemí (Evropský parlament, 2017). Štefka (2016) uvádí hlavní příčiny této migrace, první a hlavní příčinou jsou občanské války, zejména v Sýrii, Iráku, Afganistanu, Libyi, Somálsku a také v jedné z oblastí Sudánu. Ovšem toto není jen jediná příčina migrační krize, konkrétně v Afganistanu a Iráku je důležitou příčinou politické řešení, které následovalo mezi USA a totalitními režimy Talibanu a Saddáma Husajna po válce. Další příčinou je netolerance etnického rozdělení nefunkčních států mezinárodním společenstvím pod vedením USA. Fakt, že nedochází k rozdělení nefunkčních států jako je např. Irák nebo Afganistan, vede k tomu, že vládnoucí etnika utlačuje ostatní etniky a následně se vládnoucí etika rozplyne také do původně bezpečných oblastí, kde začnou vyvolávat konflikty. Diktatury a totalitní režimy také patří do příčin této migrační krize. Jako čtvrtou příčinu lze uvést

parazitování imigrantů na sociálních systémech v západoevropských zemích, hlavně v Německu. Jednotlivé státy vyplácejí dávky v rozmezí 200-1300 eur. Při porovnání těchto dávek s minimální mzdou v některých státech, jsou na tom imigranti více než dobře. Imigranti si tak jsou schopni zajistit docela slušný život a tím, že mohou část svých dávek přeposlat rodinám do své rodné země, tak zlepšit život také svým rodinám. Je nutné také uvést tureckou pomstu jako další z mnoha příčin. Velké množství utečenců se do Evropy dostala po balkánské cestě, kdy uprchlíci cestují přes Turecko. Nejprve to byli zejména Pákistánci a Iráčané, ovšem když 2 miliony Syřanů zaplnilo balkánskou trasu a následně se začaly dostávat do Maďarska, situace se stala neudržitelnou. Pod tímto lze spatřit jakousi pomstu Turecka Evropě, která nepodporovala Islámský stát, jako Turecko. Turecko na svých hranicích se Sýrií vybudovalo utečenecké tábory, čímž spustilo masovou migrační vlnu do Evropské unie po balkánské cestě (Štefka, 2016).

V březnu roku 2016 se EU dohodla s Tureckem na ukončení nekontrolovaného toku migrantů přes Egejské moře. V říjnu 2015 přicestovalo do Řecka 10 000 imigrantů denně, ovšem od března 2016 se počet snížil na průměr 74 osob denně. Evropská unie a Turecko si ujednali dohodu, že pokud nelegální migranti, kteří na řecké ostrovy přijdou z Turecka a nepožádali o azyl, nebo jejich žádost byla zamítnuta, pak budou tito imigranti vráceni zpět do Turecka. Následně za každého Syřana, který byl vrácen z řeckých ostrovů na Turecké území po nelegálním vstupu, převezme Evropská unie z Turecka Syřana, který se o žádnou neoprávněnou cestu nepokusil. Díky této dohodě bylo do 21. července 2017 přesunuto z Turecka do Evropské unie 7 807 syrských uprchlíků. Mnoho migrantů se také snažilo dostat do EU přes Itálii a Řecko, jelikož jsou tyto státy v Schengenském prostoru, mohou dále přes tuto zemi emigrovat do země další, jelikož neexistují žádné hraniční kontroly, a proto EU poskytla pomoc veřejným orgánům na zlepšení řízení těchto migračních toků. Také 24 členských států EU se zavázaly přijímat migranty z Itálie a Řecka. Do července 2017 bylo takto přesunuto přes 24 000 osob (European Commission, 2017).

Podle Eurostatu (2017) migranti se usazovali zejména v Německu, Velké Británii, Francii a Španělsku. V Německu přijali kolem 900 000 uprchlíků z této migrační krize. V roce 2016 Německo přijalo 550 000 uprchlíků, Velká Británie 290 000, Španělsko 270 000 a Francie 200 000 imigrantů. Nicméně k této migrační krizi není v současné době prozatím dostatek dat, tudíž nelze provádět větší analýzy

a také je nutný větší časový úsek, aby bylo možné analyzovat dopady této krize. Nicméně v současnosti samozřejmě představuje tato migrační krize spíše negativní ekonomické dopady, jelikož logicky se zvýšily veřejné výdaje cílových zemí, došlo k nárůstu nezaměstnanosti a např. v Řecku muselo dojít také k poklesu příjmů z cestovního ruchu.

3.4 Imigranti na trhu práce v Evropské unii

Euractive (2015) uvádí, že jelikož docházelo k nárůstu nelegální migrace, bylo zapotřebí nastavit opatření také na trhu práce. Bylo potřeba udělit postih i těm, kteří zaměstnávali nelegální imigranty, proto v roce 2007 Evropská komise předložila směrnici o sankcích pro zaměstnavatele. V roce 2008 začala platit směrnice ohledně postupů při navracení nelegálních imigrantů do jejich původní země, nicméně při navracení těchto osob do jejich rodné země nastává problém s jednáním těchto zemí. Podle Ministerstva vnitra ČR (2018) bylo možné do 24.6.2014 žádat o tzv. zelenou kartu, která je v současné době nahrazena tzv. zaměstnaneckou kartou. Tato karta umožňuje cizincům ze třetích zemí pobývat na území déle než 3 měsíce za účelem zaměstnání. Cizinec má právo pobývat na daném území a pracovat na pozici, na kterou mu byla zaměstnanecká karta vydána. V roce 2009 se zavedly také tzv. modré karty. Jak uvádí ministerstvo vnitra ČR (2018), Modré karty slouží k dlouhodobému pobytu za účelem výkonu zaměstnání, ke kterému je nutná vysoká kvalifikace. Modrá karta dává cizinci právo na pobyt a zároveň také k zaměstnání čili cizinec nepotřebuje zvlášť pracovní povolení.

K největšímu zhoršení situace na trhu práce EU došlo v letech 2008–2014, jelikož u většiny osob došlo k poklesu míry zaměstnanosti a k nárůstu míry nezaměstnanosti. V roce 2008 až 2014 se míra nezaměstnanosti zvýšila pro věkové skupiny 15-29 let a 25-54 let. Největší nárůst byl zaznamenán u imigrantů narozených mimo EU, jejich míra nezaměstnanosti dosáhla úrovně 28 % ve věkové skupině 15-29 let a 17,2 % ve věkové skupině 25-54 let. Imigranti z jiných členských zemí Evropské unie dosahovali nejlepších výsledků na trhu práce, 87,4 % z nich pracovalo, zatímco imigrantů z třetích zemí, kteří dosáhli nejmenší míry aktivity, pracovalo jen 77,8 %, tedy o 9,6 % méně. U imigrantů z EU byl také malý rozdíl mezi mírou aktivitou mužů a žen ve srovnání s EU jako celkem, rozdíl byl 7,5 procentních bodů. U ostatních skupin byl rozdíl kolem 11 procentních bodů. V roce

2014 měly ženy, zejména z třetích zemí, vyšší míru nezaměstnanosti než muži. Také míra nezaměstnanosti u osob s nízkou kvalifikací velmi rychle vzrostla z 6,3 na 10,7 procentního bodu, oproti tomu osoby s velmi vysokou kvalifikací dosahovali hodnoty pouze 4,4 procentního bodu. V případě, že nebude brán ohled na úroveň vzdělání, imigranti z třetích zemí zaznamenali nejvyšší absolutní nárůst míry nezaměstnanosti, nicméně ani imigranti z jiných států Evropské unie nezaznamenali zrovna nejlepší výsledky (Georgiana, Agafitei, 2016).

Jak uvádí Georgiana a Agafitei (2016), pokles míry zaměstnanosti byl nejvyšší u imigrantů z třetích zemí, a to ze 70,2 % na 65,5 %, zejména u mužů, u nichž došlo k poklesu ze 81,7 % na 75,1 %, tedy o 6,6 %. K velkému poklesu došlo také u méně kvalifikovaných osob, konkrétně ze 62 % na 54,6 %. V roce 2014 se míra zaměstnanosti u imigrantů z třetích zemí zvýšila s délkou trvání jejich migrace. Osoby, které na novém území pobývali méně, než pět let dosáhly míry zaměstnanosti 51,1 %, zatímco osoby pobývající na novém území více než deset let dosáhly míry zaměstnanosti 68,3 %, přičemž lze spatřit opravdu velký nárůst o 17,2 %. Ovšem u osob původem z jiné členské země Evropské unie tento nárůst neplatil, u nich se míra zaměstnanosti pohybovala celou dobu okolo 76 %.

4 Závěr

Cílem této práce bylo zjistit vývoj a změny hlavních migračních toků uvnitř Evropské unie. K největšímu nárůstu migrace uvnitř Evropské unie došlo v roce 2004, kdy došlo k rozšíření EU o deset států. Po tomto rozšíření došlo ke změně toku polské migrace, neboť do roku 2003 bylo pro Poláky hlavní cílovou zemí Německo, od roku 2004 již Velká Británie, kde se celkový počet polských imigrantů zvýšil o 30 procentních bodů, zatímco v Německu se snížil o 18 procentních bodů. Po vypuknutí emigrace z Polska do Velké Británie došlo v Polsku k růstu HDP/osobu, a naopak ve Velké Británii k poklesu HDP/osobu, přičemž toto nemusí být výsledkem samotné migrace, jelikož z teoretického hlediska by měl HDP růst v cílové zemi a klesat ve vysílající zemi. Příčinu lze spatřit spíše v tzv. remitencích, tedy v zasílání určité části mzdy, získanou ve Velké Británii, do Polska svým rodinám. Bohužel není možné zjistit, jaké výše tyto remittance ve skutečnosti dosahují, a tudíž přesněji porovnat vztah remitenci k HDP. Také míra nezaměstnanosti se v Polsku během 4 let snížila o polovinu, což je zejména zapříčiněno emigrací kvalifikovaných osob, které dříve v Polsku pracovali na pozici vyžadující nižší kvalifikaci. Když tyto osoby opustili pracovní místa z důvodu emigrace, tyto místa obsadili méně kvalifikovaní Poláci, kteří byli dříve nezaměstnaní, a tím došlo k poklesu míry nezaměstnanosti. I když se zdá, že migrace měla na Polsko pozitivní dopady, v důsledku velké emigrace došlo k úbytku kvalifikovaných osob a v souvislosti s tím došlo ke změně struktury pracovní síly.

Jak bylo zmíněno, do roku 2004 fungoval hlavní migrační tok z Polska do Německa, nicméně do Německa emigrovalo také velké množství Italů. V tomto období byl také druhý migrační tok, a to z Irska do Velké Británie. Irové měli na ekonomiku Velké Británie pozitivní vliv, jelikož dokud do VB emigrovalo nejvíce Irů, tak HDP rostlo více než po příchodů Poláků. V roce 2007 nastal zcela nový trend migrace, a to z Rumunska do Itálie a také Španělska. Příliv rumunských imigrantů na Italské území měl negativní vliv na míru nezaměstnanosti, neboť došlo k jejímu nárůstu od roku 2007, ovšem na rumunskou míru nezaměstnanosti měl tento odliv emigrantů pozitivní vliv, a míra nezaměstnanosti se snížila. V roce 2010 stále platil hlavní tok z Rumunska do Itálie a Španělska a druhý tok z Polska do Velké Británie a Německa. V roce 2017 byly hlavní toky migrace stejné, jako v roce 2010, s výjimkou toho, že Rumuni již emigrovali zejména do Itálie, ale již méně do

Španělska, jako v minulých letech. Jednotlivé toky se tedy během několika let nijak zvláště neměnily. Vždy platil migrační tok z Polska do Německa, od roku 2004 již i do Velké Británie. Od roku 2007 do roku 2017 také platí druhý hlavní tok z Rumunska do Itálie. K jednotlivým změnám migračních toků vždy došlo po rozšíření Evropské unie, s výjimkou posledního rozšíření v roce 2013, které na vývoj a změny migrace nemělo žádný vliv.

V oblasti migrace ze třetích zemí do států Evropské unie docházelo k menším změnám migračních toků zejména v roce 2012. V roce 2008 emigrovalo nejvíce osob z Maroka do Španělska a Itálie. Dále také z Indie do Velké Británie, další migrační tok byl z Ukrajiny do České republiky a čtvrtým významným tokem byla emigrace z Turecka do Německa. V období hospodářské krize došlo k celkovému snížení počtu imigrantů ze třetích zemí do zemí Evropské unie. V tomto období docházelo k migraci hlavně z Indie a Číny do Velké Británie. V roce 2016 se opět zvýšil počet rumunských imigrantů na území České republiky, dále se opět zvýšila migrace z Maroka do Španělska, třetím hlavním migračním tokem v tomto roce byla migrace z Indie do Velké Británie.

Ze současné migrační krize plyne doporučení pro další odborné práce, aby se po určité době někdo touto problematikou zabýval a analyzoval tak skutečné ekonomické dopady této krize v dlouhém období.

Seznam použité literatury

- BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát – Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masaryková univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav. 2005. ISBN 80-210-3875-6.
- BURELL, Kathy. *Polish migration after 2004* [online]. Our Migration Story [2005]. Dostupné z: <https://www.ourmigrationstory.org.uk/oms/polish-migration-after-2004>
- CEIC. *Ukraine Unemployment Rate* [online]. CEIC [2018]. Dostupné z: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/ukraine/unemployment-rate>
- EURACTIVE. *Příliv imigrantů z nových zemí EU do Británie se nekonal* [online]. Jan Vitásek [21.6.2004]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/socialni-politika/news/pliv-imigrant-znovch-zem-eu-do-britnie-se-nekonal/>
- EURACTIVE. *Migrace do EU – historický přehled* [online]. Jan Vitásek [28.12.2015]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/migrace-do-eu-historicky-prehled-013076/>
- EURES. *Informace o trhu práce* [online]. Evropská komise [2017]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=2641&Imi=Y&acro=Imi&lang=en&recordLang=en&parentId=&countryId=DE®ionId=DE0&nuts2Code=%20&nuts3Code=null&mode=text®ionName=National%20Level>
- EUROPEAN COMMISSION. *The EU and the migration crisis* [online]. European commission [1.7.2017]. Dostupné z: <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/migration-crisis/en/>
- EUROSTAT. *Emigration by age and sex* [online]. Eurostat [26.3.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=migr_emi2
- EUROSTAT. *Immigration by age and sex* [online]. Eurostat [16.3.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/migr_imm8
- EUROSTAT. *Migration and migrant population statistics* [online]. Eurostat [1.3.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics
- EUROSTAT. *Immigration by age group, sex and citizenship* [online]. Eurostat [9.4.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/migr_imm1ctz

EUROSTAT. *Statistika migrace a migrující populace* [online]. Eurostat [1.3.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/cs

EVROPSKÁ KOMISE. *Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Německu*. [online]. Evropská komise [1.7.2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Germany_cs.pdf

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Migrační krize EU: Statistiky* [online]. Evropský parlament [14.7.2017]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20170629STO78630/migracni-krize-eu-statistiky>

GEORGIANA, Ivan a Michaela AGAFITEI. *First and second generation immigrants – statistics on labour market indicators* [online]. Eurostat [1.9.2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=First_and_second-generation_immigrants_-_statistics_on_labour_market_indicators

HAZARI, Baharat R. a Pasquale M. SGRO. *Migration, Unemployment and Trade*. Norwell: Kluwer Academic Publishers. 2001. ISBN 0-7923-7310-3.

HENIG, David. Migrace. *AntropoWEBZIN*. 2007, č. 2-3, s. 35-41. ISSN 1801-8807.

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION. IOM: *Key Migration Terms* [online]. IOM [25.11.2011]. Dostupné z: <https://www.iom.int/key-migration-terms>

KUBIŠTA, Václav et al. *Mezinárodní obchod a migrace*. Plzeň: Vydavatelství Aleš Čeněk. 2016. ISBN 978-80-7380-655-2 2016.

LOUŽEK, Marek ed. *Masová imigrace – Záchrana, nebo zkáza Evropy?* Praha: Institut Václava Klause. 2016. ISBN 978-80-87806-95-1.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Modrá karta* [online]. MVČR [17. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/modra-karta.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zaměstnanecká karta* [online]. MVČR [17. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx>

OECD. *Unemployment rate* [online]. OECD [2018]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>

PALÁT, Milan. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing. 2014. ISBN 978-80-7418-228-0.

PALÁT, Milan. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Ostrava: KEY Publishing. 2015. ISBN 978-80-7418-230-3.

PEW RESEARCH CENTER. *Origins and Destinations of the World's Migrants, 1990-2017* [online]. PRC [28.2.2018]. Dostupné z: <http://www.pewglobal.org/2018/02/28/global-migrant-stocks/?country=US&date=2017>

PINELLI, Dino et al. *The Recent Reform of The Labour Market in Italy: A Review*. Lucembursko: Publications Office of the European Union. 2017. ISBN 978-92-79-64935-6.

RABUŠIC, Ladislav a Aleš BURJANEK. *Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace? Brno: VÚPSV. 2003, 58 s. Výzkumné zprávy.*

ŠTEFKA, Vladislav. *Příčiny migrační krize* [online]. Medias res [14.2.2016]. Dostupné z: <http://www.mediasres.cz/politika/2970-vladislav-stefka-priciny-migracni-krize.htm>

THE WORLD BANK. *GDP per capita growth (annual %)* [online]. The World Bank [23.4.2018]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD.ZG?locations=LT-CZ>

THE WORLD BANK. *GDP growth (annual %)* [online]. The World Bank [3.5.2018]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2016&locations=MA-ES-IT&start=2002&view=chart>

THE WORLD BANK. *GDP per capita growth (annual %)* [online]. The World Bank [23.4.2018]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD.ZG?end=2016&locations=PL-GB&start=2003>

THE WORLD BANK. *GDP growth (annual %)* [online]. The World Bank [3.5.2018]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2016&locations=MA-ES-IT&start=2002&view=chart>

THE WORLD BANK. *GDP per capita growth (annual %)* [online]. The World Bank [23.4.2018]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD.ZG?end=2016&locations=PL-GB-IE-DE-IT-ES-RO&start=2003>

TOUŠEK, Václav; KUNC, Josef; VYSTOUPIL, Jiří a kol. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Aleš Čeněk. 2008. ISBN 978-80-7380-114-4.

TRADING ECONOMICS. *Romania Unemployment Rate*. [online]. Trading economics [2018]. Dostupné z:

<https://tradingeconomics.com/romania/unemployment-rate>

UKCES. *The Labour Market Story: The UK Following Recession*. [online]. UKCES [1.7.2014]. Dostupné z:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/344439/The_Labour_Market_Story-_The_UK_Following_Recession.pdf

URBAN, Luděk. *Volný pohyb osob* [online]. EUROSOP [7.4.2010]. Dostupné z:

<https://www.eurosop.cz/8736/sekce/volny-pohyb-osob/>

WALCZAK, Bartłomiej. *Pracovní migrace a systémy sociálního zabezpečení: Polsko*. [online]. Econnect [2011]. Dostupné z:

http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/BWalczak_Country_report_Poland_CZE.pdf

ZIMMERMANN, Klaus F. a Thomas BAUER. *The Economics of Migration*.

Northampton: Edward Elgar Publishing. 2002. ISBN 1-85898-756-3.

Seznam tabulek

Tab. 2.2.1	Teoretické důvody vzniku mezinárodní migrace	11
Tab. 2.6.1	Teorie snažící se ujasnit, proč mezinárodní migrace stále přetrvává	17
Tab. 3.1	Pozitivní a negativní ekonomické dopady imigrace	23
Tab. 3.2	Pozitivní a negativní ekonomické dopady emigrace.....	23
Tab. 3.1.2.1	Změny migračních toků v Evropské unii v letech 2000, 2010, a 2017	33
Tab. 3.2.1	Změny migračních toků ze třetích zemí do zemí EU v letech 2008, 2012 a 2016	42

Seznam obrázků

Obr. 3.1.1	Počet emigrantů z přistupujících zemí do EU v roce 2004	25
Obr. 3.1.2	Počet imigrantů v přistupujících zemí do EU v roce 2004	25
Obr. 3.1.2	Počet imigrantů ve vybraných zemích v roce 2003 a 2004	26
Obr. 3.1.1.1	Roční růst HDP/obyvatele v procentech v letech 2003-2016	28
Obr. 3.1.1.2	Míra nezaměstnanosti ve VB, Polsku a EU-28 v letech 2003-2016	29
Obr. 3.1.2.1	Roční růst HDP/obyvatele v procentech v letech 2002-2016	33
Obr. 3.1.2.2	Míra nezaměstnanosti v Německu, Polsku a EU-28 v letech 2003-2016	34
Obr. 3.1.2.3	Míra nezaměstnanosti v Rumunsku, Itálii a EU-28 v letech 2005-2016	36
Obr. 3.2.1	Počet imigrantů ze třetích zemí ve vybraných zemích EU v letech 2008-2016	37
Obr. 3.2.2	Roční růst HDP v procentech v letech 2002-2016	38
Obr. 3.2.3	Počet imigrantů ve Velké Británii ze třetích zemí v letech 2004-2016	39
Obr. 3.2.4	Míra nezaměstnanosti v Německu, Rusku a Turecku	40
Obr. 3.2.5	Míra nezaměstnanosti ve vybraných zemích v letech 2004-2016	41

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11.5.2018

.....
jméno a příjmení studenta